

Studieplan 2013/2014

Grunnskolelærerutdanning 1. - 7. trinn, nett og samlingsbasert

Studiepoeng: 240

Studiets varighet, omfang og nivå

Grunnskoleutdanningen er fireårig og gir tilsammen 240 studiepoeng (sp)

Innledning

Kunnskapsdepartementet har fastsatt nasjonale rammer for de nye grunnskolelærerutdanningene. Lærerutdanningsinstitusjonene er ansvarlige for å utvikle utdanningene i tråd med de nasjonale rammene. Hver grunnskolelærerutdanning skal ha en programplan som inneholder bestemmelser om faglig innhold, praksisopplæringen, organisering, arbeidsformer og vurderingsordninger.

Programplan for grunnskolelærerutdanningen for 1.-7. trinn ved Høgskolen i Hedmark bygger på følgende nasjonale grunnlagsdokumenter:

- Forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningen for 1.- 7. trinn og 5.-10. trinn
- Nasjonale retningslinjer for grunnskolelærerutdanningen 1.-7. trinn
- St.meld. nr. 11 (2008-2009) *Læreren – rollen og utdanningen*
- Lov om universiteter og høyskoler
- Læreplanverket for Kunnskapsløftet
- Forskrift til opplæringslova, kap 14 om krav til kompetanse for lærere
- Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning
- Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning

I det nasjonale samarbeidet om grunnskolelærerutdanningene er landet delt inn i regioner. Høgskolen i Hedmark og Høgskolen i Oslo samarbeider innenfor region Oslo Nord. Høgskolene har begge valgt en flerkulturell profil på utdanningene, samarbeider om fagtilbud og legger til rette for studentmobilitet.

Læringsutbytte

Høgskolen i Hedmark skal utdanne engasjerte og kvalifiserte lærere som er spesialiserte mot undervisning for 1.-7. trinn og er etterspurte til lærerstillinger. Å være lærerutdannet fra Høgskolen i Hedmark skal være et sikkert kvalitetstegn.

Høgskolen i Hedmark

I grunnskolelærerutdanningen for 1.-7. trinn legger høgskolen særlig vekt på

- at alle fagene er profesjonsrettede lærerutdanningsfag som er forskningsbaserte og forankret i et forskningsaktivt miljø
- et nært samspill med praksisfeltet og et tydelig profesjonsperspektiv
- begynneropplæring
- et flerkulturelt perspektiv på undervisning og læring
- grunnleggende ferdigheter, språk og læring
- etisk bevissthet og kritisk refleksjon

I tråd med høgskolens strategiske plan legges det også vekt på å utvikle studentenes endrings- og utviklingskompetanse.

Målgruppe

Alle som ønsker å kvalifisere seg for lærerstilling på 1.-7- trinn

Opptakskrav

Generell studiekompetanse eller realkompetanse på tilsvarende nivå.

Undervisnings- og læringsformer

Se programplanen

Vurderingsformer

Vurderingsformer er beskrevet under hvert emne

Internasjonalisering

Det vil bli lagt til rette for internasjonalt semester i vårsemesteret i tredje - eller fjerde studieår. Høgskolen har avtaler med en rekke lærerutdanningsinstitusjoner i andre land, og det vil være muligheter for studenter å søke om å ta deler av studiet ved institusjoner som høgskolen har avtaler med. Høgskolen vil i samarbeid med samarbeidende institusjoner i utlandet, utarbeide ulike studietilbud for studenter som velger bestemte studiefagskombinasjoner i sitt fjerde studieår, og for studenter i tredje studieår som ønsker å skrive sin bacheloroppgave i tilknytning til bestemte fag.

Studenter som søker om å ha et internasjonalt semester som en del av sin grunnskolelærerutdanning, må i løpet av studiet ha fulgt normal studieprogresjon og ha bestått tidligere eksamener og praksis.

Internasjonaliseringen vil også synliggjøres ved at deler av pensum i utdanningen vil omfatte faglitteratur på engelsk.

I høgskolens internasjonale arbeid legges det også til rette for at internasjonale grads- og

utvekslingsstudenter tas opp på høgskolens studieprogram. Avdelingen på Hamar har blant annet norskkurs for internasjonale studenter, og årsstudium i norsk språk og kultur for internasjonale studenter. Det vil bli arbeidet med hvordan dette og andre internasjonale studietilbud kan bidra til internasjonalisering hjemme tilknyttet grunnskolelærerutdanningene.

Studiets innhold, oppbygging og organisering

Se programplanen og planen for praksisopplæring

Emnetabell

Obligatoriske emner

Studiepoeng År 1 År 2 År 3 År 4

- [Matematikk: Emne 1](#)

15 studiepoeng Høst 1 Vår 1

- [Matematikk: Emne 2](#)

15 studiepoeng Høst 2 Vår 2

- [Norsk 1, Emne 1: Skriftlege og munnlege tekstar](#)

15 studiepoeng Høst 1

- [Norsk 1, Emne 2: Lesing og skriving i eit utviklingsperspektiv](#)

15 studiepoeng Vår 1

Obligatoriske emner - praksis

Studiepoeng År 1 År 2 År 3 År 4

- [**Praksisopplæring 1. studieår**](#)

0 studiepoeng Høst 1 Vår 1

- [**Praksisopplæring 2. studieår**](#)

0 studiepoeng Høst 2 Vår 2

- [**Praksisopplæring 3. studieår**](#)

0 studiepoeng Høst 3 Vår 3

- [**Praksisopplæring 4. studieår**](#)

0 studiepoeng Høst 4

Valgfrie emner 2. studieår: Engelsk, Naturfag eller RLE

Studiepoeng År 1 År 2 År 3 År 4

- [**Engelsk 1, emne 1: Engelsk språk og språkbruk**](#) (optional)

15 studiepoeng Høst 2

- [**Engelsk 1, emne 2: Engelsk i klasserommet**](#) (optional)

15 studiepoeng Vår 2

- [**Naturfag 1, emne 1: Introduksjon til naturfaget**](#) (optional)

15 studiepoeng Høst 2

- [**Naturfag 1, emne 2: Naturfagundervisning i barneskolen**](#) (optional)

15 studiepoeng Vår 2

- [**RLE 1, emne 1: Religion, livssyn og fagdidaktikk**](#) (optional)

15 studiepoeng Høst 2

- [**RLE 1, emne 2: Religion, filosofi og etikk**](#) (optional)

15 studiepoeng Vår 2

Valgfrie emner 3. studieår: Norsk eller Matematikk

Studiepoeng År 1 År 2 År 3 År 4

- [Matematikk 2 i GLU 1-7: Emne 1](#) (optional)

15 studiepoeng Høst 3

- [Matematikk 2 GLU 1-7: Emne 2](#) (optional)

15 studiepoeng Vår 3

- [Norsk 2 i GLU 1-7](#) (optional)

30 studiepoeng Høst 4 Vår 4

Valgfrie emner 4. studieår: Samfunnsfag, Kroppsøving, Musikk (plan er klar mars-13),

Valgfrie emner fra tidligere studieår, Andre skolerrelevante fag, Mastergrad 1.år

Studiepoeng År 1 År 2 År 3 År 4

- [Kroppsøving 1 for 1.-7. trinn: Emne 1](#) (optional)
15 studiepoeng Høst 4
- [Kroppsøving 1 for 1. – 7. trinn: Emne 2](#) (optional)
15 studiepoeng Vår 4
- [Samfunnsfag 1, emne 1: Innføring i samfunnsfag](#) (optional)
15 studiepoeng Høst 4
- [Samfunnsfag 1, emne 2: Natur og samfunn i Norge](#) (optional)
15 studiepoeng Vår 4
- [Flerkulturell pedagogikk: Skole, didaktikk, språk](#) (optional)
15 studiepoeng Høst 4
- [Flerkulturell pedagogikk: Skole, samfunn, profesjonsrollen](#) (optional)
15 studiepoeng Vår 4
- [Spill, animasjon og læring I](#) (optional)
15 studiepoeng Høst 4
- [Spill, animasjon og læring 2](#) (optional)
15 studiepoeng Vår 4
- [Lærevansker i et individ- og relasjonsperspektiv](#) (optional)
15 studiepoeng Høst 4
- [Spesialpedagogiske arbeidsmåter](#) (optional)
15 studiepoeng Vår 4
- [Musikk 1, 1.-7. trinn, emne 1](#) (optional)
15 studiepoeng Høst 4
- [Musikk 1, 1.-7. trinn emne 2](#) (optional)
15 studiepoeng Vår 4

Høgskolen i **Hedmark**

Emneoversikt

2MA171N-1 Matematikk: Emne 1

Emnekode: 2MA171N-1

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen

Læringsutbytte

Kunnskap

Studenten

- har inngående undervisningskunnskap i matematikken elevene arbeider med på barnetrinnet, særlig tallforståelse og regning, geometri og måling, overgangen fra aritmetikk til algebra, med et spesielt fokus på begynneropplæringen
- har kunnskap i algebra, geometri, funksjoner, statistikk, kombinatorikk og sannsynlighetsregning og kan knytte denne kunnskapen til lærestoffet på barnetrinnet
- har kunnskap om språkets rolle for læring av matematikk
- har kunnskap om vanlige interaksjonsmønstre og kommunikasjon knyttet til matematikkundervisning
- har kunnskap om den betydningen semiotiske representasjonsformer har i matematikk, og hvilke utfordringer som er knyttet til overganger mellom representasjonsformer
- har undervisningskunnskap om betydningen av regning som grunnleggende ferdighet i alle skolefag
- har kunnskap om å uttrykke seg muntlig, lese, uttrykke seg skriftlig og kunne bruke digitale verktøy i matematikkfaget
- har kunnskap om matematikkfagets innhold i barnehagen og på ungdomstrinnet og om overgangene barnehage/skole og barnetrinn/ungdomstrinn
- har kunnskap om ulike teorier for læring, og om sammenheng mellom læringssyn og fag- og kunnskapssyn
- har kunnskap om et bredt metoderepertoar for undervisning i matematikk
- har kunnskap om matematikkens historiske utvikling, spesielt utviklingen av tallbegrep og tallsystemer

Ferdigheter

Studenten

- kan planlegge, gjennomføre og vurdere matematikkundervisning for alle elever i trinn 1-7 med fokus på variasjon og elevaktivitet, forankret i forskning, teori og praksis
- har gode praktiske ferdigheter i muntlig og skriftlig kommunikasjon i matematikkfaget, og kompetanse til å fremme slike ferdigheter hos elevene
- kan bruke arbeidsmåter som fremmer elevenes undring, kreativitet og evne til å arbeide systematisk med utforskende aktiviteter, begrunnelser, argumenter og bevis
- kan bruke og vurdere kartleggingsprøver og ulike observasjons- og vurderingsmåter, for å tilpasse opplæringen til elevenes ulike behov
- kan kommunisere med elever, enkeltvis og i ulike gruppesammensetninger, lytte til, vurdere og gjøre bruk av elevers innspill, og institusjonalisere kunnskap
- kan analysere og vurdere elevers tenkemåter, argumentasjon og løsningsmetoder fra ulike perspektiver på kunnskap og læring
- kan forebygge og oppdage matematikkvansker og tilrettelegge for mestring hos elever med ulike typer matematikkvansker

Generell kompetanse

Studenten

- har forståelse for matematikkfagets betydning som allmenndannende fag og dets samspill med kultur, filosofi og samfunnsutvikling
- har innsikt i matematikkfagets rolle innenfor andre fag og i samfunnet for øvrig
- har innsikt i matematikkfagets betydning for deltakelse i et demokratisk samfunn

Innhold

En grov innholdsbeskrivelse av innholdet i emne 1 er å finne under. Den tematiske oversikten under må ikke oppfattes som adskilte punkter. Det er et avgjørende poeng at studentene kan se helhet og sammenheng i temaene slik de beskrives. Noen temaer vil gjennomgripe hele studiet i matematikk 1, og de vil være å finne i innholdsbeskrivelsen av begge emnene av faget. Studentene vil oppleve at emnene fra denne kategorien tas opp i forskjellig kontekst på flere tidspunkt i studieforløpet, og at mange av disse temaene behandles under og i forbindelse med praksisperiodene de to første studieårene.

Temaer

- **Moden matematikkforståelse, samt kunnskap om læring og undervisning av grunnskolens matematikk knyttet til fagområdene** Tall og regning med vekt på tallbegrep og tallforståelse, posisjonssystemet og de fire regningsarter, brøk, desimaltall og prosent.
- Geometri og måling med utgangspunkt i grunnskolens trinn 1.-7.
- Statistikk og sannsynlighet, spesielt beskrivende statistikk, sannsynlighet og sannsynlighetsmodeller.

- **Begynneropplæring i matematikk**
Overgang barnehage/skole, begrepsutvikling, telling og antallsforståelse, klassifisering og sortering.
- **Matematikk og kommunikasjon**
Språkets betydning i matematikkfaget og matematikkens språk.
- **Læring og undervisning (emne 1 og 2)**
Teorier om læring og de konsekvenser dette har for matematikkundervisning.
- **Elev- og lærerferdigheter i matematikk (emne 1 og 2)**
Arbeidsformer og metoder i matematikkundervisning sett fra et elev- og lærerperspektiv.
- **Vurdering (emne 1 og 2)**
Begrepet matematisk kompetanse, vurdering for og av læring i matematikk, kartleggingsverktøy og problemstillinger knyttet til tilpasset opplæring.
- **Norske læreplaner (emne 1 og 2)**
Arbeid med Kunnskapsløftet, historiske linjer i norske læreplaner, hovedområder og kompetansemål i matematikk og de grunnleggende ferdigheter.

Organisering og arbeidsformer

Undervisningen består av: individuelt arbeid, arbeid i basisgrupper, forelesninger, klasseundervisning/regnegrupper og seminarer. I tillegg vil det kunne bli gitt ekstra kurs etter behov. Det vil også være aktuelt med ekskursjoner i løpet av studiet.

Ved oppstart av hvert semester blir det delt ut en semesterplan med beskrivelse av undervisningen det aktuelle semesteret. Det vil i tillegg bli utarbeidet arbeidsprogrammer for spesifiserte perioder med detaljert oversikt over organisering, aktuelt lesestoff, øvingsoppgaver og innleveringsoppgaver.

Kommunikasjonsverktøyet Fronter vil bli brukt til distribusjon av fagmateriale og til å gi oppgaver og motta besvarelser. Et variert utvalg av digitale/tekniske undervisningsverktøy vil bli brukt i kurset.

Studentene skal også utføre praksisoppgaver i henhold til semesterplanene, delta på alle seminardagene på høgskolen i praksisperiodene, og forberede og delta i trepartsamtaler på profesjonsseminarene etter praksisperiodene.

Praksis

Matematikk 1 og praksisopplæringen i grunnskolelærerutdanningen 1.-7. trinn vil ha en betydelig og gjensidig påvirkning på hverandre de to første årene av studiet. Fagdidaktiske fokusområder fra undervisningen ved høgskolen vil prege arbeidet i praksisopplæringen. På samme måte vil erfaringer fra praksis være gjenstand for etterarbeid og fagdidaktisk refleksjon i matematikk 1. Det er avgjørende viktig at studentene ser helhet og samsvar mellom pedagogikk- og elevkunnskapsfaget, undervisningsfagene og praksisopplæringen.

Under følger eksempelvis temaer til fokusområder i praksisopplæringens to første år. Detaljerte oppgaveformuleringer gis via semester- og arbeidsprogrammer.

Første semester

- Organisering av matematikkundervisning. (I tilknytning til observasjonspraksis.)

- Arbeidsformer og metoder i matematikkundervisningen. (I tilknytning til ordinær praksis.)

Andre semester

Representasjonsformer – tallbegrep og tallforståelse i begynneropplæringen i matematikk.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Mappe: Det skal utarbeides en individuell mappe bestående av en samling mappeoppgaver som gis i løpet av første studieår. Oppgaveformen kan variere. For eksempel kan enkelte oppgaver gis som individuelle prøver, eller de kan være gruppeoppgaver som gis over tid. Alle mappeoppgavene er obligatoriske, vil ha spesifiserte innleveringsfrister og må være godkjent. Mappen danner delvis grunnlaget for den muntlige eksamenen i emne 1. Obligatoriske seminarer, kurs, ekskursionsjoner og utedager som blir presisert i semesterplanene: •Deltakelse på kurs i bruk av digitale verktøy som for eksempel regneark, dynamisk geometriprogram og digital tavle. •Deltakelse på seminarer med faglig eller fagdidaktisk innhold der studentene legger fram sitt arbeide om et bestemt emne til diskusjon. •Deltakelse på ekskursionsjoner med faglig eller fagdidaktisk innhold. •Deltakelse på tverrfaglige seminarer og utedager. •Obligatorisk fremmøte til undervisning i henhold til semesterplanen i emnet. Studenten er ansvarlig for at tilstedeværelse registreres.

Vurderingsordning

Individuell skriftlig eksamen på 5 timer som vurderes med gradert bokstavkarakter fra A-F, der E er laveste ståkarakter. Eksamen teller 50% av endelig karakter i matematikk 1.

Tillatte hjelpemidler ved skriftlig eksamen:

- Gjeldende læreplan for grunnskolen
- 8 A4-sider med håndskrevne notater

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2MA171N-2 Matematikk: Emne 2

Emnekode: 2MA171N-2

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen

Læringsutbytte

Kunnskap

Studenten

- har inngående undervisningskunnskap i matematikken elevene arbeider med på barnetrinnet, særlig tallforståelse og regning, geometri og måling, overgangen fra aritmetikk til algebra, med et spesielt fokus på begynneropplæringen
- har kunnskap i algebra, geometri, funksjoner, statistikk, kombinatorikk og sannsynlighetsregning og kan knytte denne kunnskapen til lærestoffet på barnetrinnet
- har kunnskap om språkets rolle for læring av matematikk
- har kunnskap om vanlige interaksjonsmønstre og kommunikasjon knyttet til matematikkundervisning
- har kunnskap om den betydningen semiotiske representasjonsformer har i matematikk, og hvilke utfordringer som er knyttet til overganger mellom representasjonsformer
- har undervisningskunnskap om betydningen av regning som grunnleggende ferdighet i alle skolefag
- har kunnskap om å uttrykke seg muntlig, lese, uttrykke seg skriftlig og kunne bruke digitale verktøy i matematikkfaget
- har kunnskap om matematikkfagets innhold i barnehagen og på ungdomstrinnet og om overgangene barnehage/skole og barnetrinn/ungdomstrinn
- har kunnskap om ulike teorier for læring, og om sammenheng mellom læringssyn og fag- og kunnskapssyn
- har kunnskap om et bredt metoderepertoar for undervisning i matematikk
- har kunnskap om matematikkens historiske utvikling, spesielt utviklingen av tallbegrep og tallsystemer

Ferdigheter

Studenten

Høgskolen i Hedmark

- kan planlegge, gjennomføre og vurdere matematikkundervisning for alle elever i trinn 1-7 med fokus på variasjon og elevaktivitet, forankret i forskning, teori og praksis
- har gode praktiske ferdigheter i muntlig og skriftlig kommunikasjon i matematikkfaget, og kompetanse til å fremme slike ferdigheter hos elevene
- kan bruke arbeidsmåter som fremmer elevenes undring, kreativitet og evne til å arbeide systematisk med utforskende aktiviteter, begrunnelser, argumenter og bevis
- kan bruke og vurdere kartleggingsprøver og ulike observasjons- og vurderingsmåter, for å tilpasse opplæringen til elevenes ulike behov
- kan kommunisere med elever, enkeltvis og i ulike gruppesammensetninger, lytte til, vurdere og gjøre bruk av elevers innspill, og institusjonalisere kunnskap
- kan analysere og vurdere elevers tenkemåter, argumentasjon og løsningsmetoder fra ulike perspektiver på kunnskap og læring
- kan forebygge og oppdage matematikkvansker og tilrettelegge for mestring hos elever med ulike typer matematikkvansker

Generell kompetanse

Studenten

- har forståelse for matematikkfagets betydning som allmenndannende fag og dets samspill med kultur, filosofi og samfunnsutvikling
- har innsikt i matematikkfagets rolle innenfor andre fag og i samfunnet for øvrig
- har innsikt i matematikkfagets betydning for deltakelse i et demokratisk samfunn

Innhold

En grov innholdsbeskrivelse av innholdet i Matematikk 1 – emne 2 er å finne under. Den tematiske oversikten under må ikke oppfattes som adskilte punkter. Det er et avgjørende poeng at studentene kan se helhet og sammenheng i temaene slik de beskrives. Noen temaer vil gjennomgripe hele studiet i matematikk 1, og de vil være å finne i innholdsbeskrivelsen av begge emnene av faget. Studentene vil oppleve at emnene fra denne kategorien tas opp i forskjellig kontekst på flere tidspunkt i studieforløpet, og at mange av temaene i denne kategorien behandles i forbindelse med praksisperiodene de to første studieårene.

Temaer

- **Moden matematikkforståelse, samt kunnskap om læring og undervisning av grunnskolens matematikk knyttet til fagområdene** Tall og algebra. Videreføring av fagområdet Tall og regning fra emne 1 med vekt på tallære og algebra, overgang mellom tallregning og algebra og innføring av variabelbegrepet.
- Geometri og måling. Videre arbeid med temaet fra emne 1 med ytterligere dybdeforståelse av fagområdet og linjer til ungdomstrinnets geometri.
- Ungdomstrinnets matematikk, spesielt funksjoner og koinatorikk, og problemstillinger knyttet til overgangen barneskole/ungdomsskole.
- **Skolematematikken i et kjønns- og flerkulturelt perspektiv**
- **Læring og undervisning (emne 1 og 2)**
Teorier om læring og de konsekvenser dette har for matematikkundervisning.

Høgskolen i Hedmark

- **Elev- og lærerferdigheter i matematikk (emne 1 og 2)**
Arbeidsformer og metoder i matematikkundervisning sett fra et elev- og lærerperspektiv.
- **Vurdering (emne 1 og 2)**
Begrepet matematisk kompetanse, vurdering for og av læring i matematikk, kartleggingsverktøy og problemstillinger knyttet til tilpasset opplæring.
- **Norske læreplaner (emne 1 og 2)**
Arbeid med Kunnskapsløftet, historiske linjer i norske læreplaner, hovedområder og kompetansemål i matematikk og de grunnleggende ferdigheter.

Organisering og arbeidsformer

Se beskrivelse emne 1.

Praksis

Matematikk 1 og praksisopplæringen i grunnskolelærerutdanningen 1.-7. trinn vil ha en betydelig og gjensidig påvirkning på hverandre de to første årene av studiet. Fagdidaktiske fokusområder fra undervisningen ved høgskolen vil prege arbeidet i praksisopplæringen. På samme måte vil erfaringer fra praksis være gjenstand for etterarbeid og fagdidaktisk refleksjon i matematikk 1. Det er avgjørende viktig at studentene ser helhet og samsvar mellom pedagogikkfaget, undervisningsfagene og praksisopplæringen.

Under følger eksempelvis temaer til fokusområder i praksisopplæringens andre år. Detaljerte oppgaveformuleringer gis via semester- og arbeidsprogrammer.

Tredje semester

Bruk av digitale verktøy som grunnleggende ferdighet i matematikk.

Fjerde semester

Vurdering og tilpasset opplæring i matematikk.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Det blir gitt minst tre obligatoriske oppgaver. Oppgaveformen kan variere og vil bli redegjort for i detalj via semesterplaner/arbeidsprogrammer. Alle innleveringsoppgavene må være godkjent. Obligatoriske seminarer, kurs, ekskursjoner og utedager: • Deltakelse på kurs i bruk av digitale verktøy som for eksempel regneark, dynamisk geometriprogram og digital tavle. • Deltakelse på seminarer med faglig eller fagdidaktisk innhold der studentene legger fram sitt arbeide om et bestemt emne til diskusjon. • Deltakelse på ekskursjoner med faglig eller fagdidaktisk innhold. • Deltakelse på tverrfaglige seminarer og utedager. • Obligatorisk fremmøte til undervisning i henhold til semesterplanen i emnet. Studenten er ansvarlig for at tilstedeværelse registreres. • Utføre praksisoppgaver i henhold til semesterplanen, delta på seminardagene på høgskolen i praksisperioden, og forberede og delta i trepartsamtalen på profesjonsseminaret etter praksisperioden.

Vurderingsordning

Individuell skriftlig eksamen på 5 timer som vurderes med gradert bokstavkarakter fra A-F, der E er laveste ståkarakter. Eksamen teller 50% av endelig karakter i matematikk 1.

Tillatte hjelpemidler ved skriftlig eksamen:

- Gjeldende læreplan for grunnskolen
- 8 A4-sider med håndskrevne notater
- Lommeregner av valgfri type

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2NK171N-1 Norsk 1, Emne 1: Skriftlege og munnlege tekstar

Emnekode: 2NK171N-1

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen

Læringsutbytte

Kunnskaper

Studenten

- har kunnskap om kva som kjenneteiknar munnlege, skriftlege og samansette tekstar; fiksjonstekstar og sakprosaetekstar i ulike sjangrar, og tekstar frå eldre og nyare medium
- kjenner til sentrale og relevante litteraturteoretiske og litteraturdidaktiske omgrep og perspektiv
- har gode kunnskaper om barnelitteratur i ulike sjangrar og god forståing for korleis denne litteraturen har utvikla seg over tid.
- har kunnskap om litteratur frå nyare tid som rettar seg mot ungdom og vaksne lesarar
- har kunnskap om den gjeldande læreplanen for skolens norskfag

Ferdigheiter

Studenten

- kan planleggje, gjennomføre og vurdere norskundervisning på ulike trinn frå 1. til 7. trinn og grunngi faglege val
- kan leggje til rette for og stimulere elevar til variert munnleg bruk av språket
- kan nytte retoriske kunnskaper i arbeid med munnlege og skriftlege tekstar
- kan leggje til rette for at elevar les ulike typar tekstar i tradisjonelle og moderne medium, utviklar lese lyst og gode lesestrategiar og blir stimulerte til vidare lesing
- kan reflektere over tekstars kvalitet og bruksområde og leggje til rette for, gjennomføre og vurdere samtaler om litteratur
- kan analysere og tolke ulike typar tekstar og formidle litteratur på varierte måtar
- kan leggje til rette for møte med tekstar på dansk og svensk, både munnlege og skriftlege, og samiske og utanlandske tekstar i omsetjing
- kan formidle norskfaglege innsikter og tilpasse form og innhald til ulike målgrupper

Høgskolen i Hedmark

- kan bruke læreplanen i faget til å formulere mål for norskopplæringa og relevante kriterium for vurdering
- kan bidra til å utvikle lokale læreplanar
- kan ta i bruk ulike digitale verktøy i norskopplæringa og skape og vurdere digitale, samansette tekstar
- kan stimulere den estetiske sansen til elevane

Generell kompetanse

Studenten

- er sikker munnleg språkbrukar og stø i skriftleg bokmål og nynorsk
- kan arbeide med språk og tekst i fleirkulturelle klassemiljø og utvikle språk- og kulturforståing
- kan nytte faglege kunnskapar til kritisk og konstruktiv refleksjon
- kan arbeide sjølvstendig, og saman med andre, med elevars læring og utvikling i faget og på tvers av fag
- kan leggje til rette for at arbeidet med språk og litteratur kan styrke identiteten til elevane og oppmode dei til aktiv deltaking i det offentlege liv

Innhold

- munnlege, skriftlege og samansette tekstar fiksjonstekstar, sakprosaetekstar og munnlege tekstar i ulike sjangrar, herunder tekstar på dansk, svensk og samiske og utanlandske tekstar i omsetjing
- barnelitteratur og barnelitteraturen si utvikling over tid
- munnleg språkbruk og munnlege arbeidsmåtar
- litteraturteoretiske og litteraturdidaktiske omgrep og perspektiv
- lesestimulering og utvikling av leselyst
- analyse og vurdering av læremiddel for norskfaget frå tredje til sjuande trinn
- utvikling av studentens eigen dugleik til å uttrykkje seg munnleg og skriftleg i begge målformer

Organisering og arbeidsformer

Undervisninga går i haustsemesteret og vert lagt opp som kontinuerleg undervisning i form av forelesingar, ulike seminar, ekskursjonar, arbeid i grupper og individuelt. Aktiv deltaking på Høgskolens IKT-baserte studiestøttesystem Fronter er ein viktig del av studiet. Detaljar vil kome i semesterplanen.

Studentane skal også utføre praksisoppgåver slik det kjem fram i semesterplanen, delta på seminardagar på høgskolen i praksisperioden, og førebu og delta i trepartsamtaler på profesjonsseminaret etter praksisperiodane.

Praksis

Praksis er ein del av faget. Arbeidet med studiefaget og praksis er knytt saman mellom anna gjennom praktiske oppgåver som studentane skal førebu på høgskolen og gjennomføre i praksisperioden.

I praksis skal studentane

- i gruppe gjennomføre og vurdere eit undervisningsopplegg med bruk av barnelitteratur og samtale rundt tekst for 2.- 4. trinn. i samarbeid med Pedagogikk og elevkunnskap reflektere over læraren si rolle i arbeidet med norskfaget
- orientere seg om lokale læreplanar for norskfaget

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- To kortare individuelle fagtekstar
- Ein større individuell fagtekst med drøfting av didaktiske perspektiv
- Ein multimodal tekst med drøfting av bruken av dei multimodale ressursane. Gjennomført i grupper
- Delta i tverrfagleg seminar om den didaktiske bruken av digitale verktøy i undervisninga
- Obligatorisk frammøte i undervisning slik det kjem fram i semesterplanen i emnet. Studenten er ansvarleg for at frammøtet vert registrert

Begge målformer må vere representert i innleveringane. Nærare opplysningar vil bli gitt i semesterplanen.

Vurderingsordning

Individuell skriftleg eksamen 5 timar. Målform: bokmål. Eksamen tel 50 % av endeleg karakter i faget. Eksamen vert vurdert med gradert karakter frå A-F, der E er lågaste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2NK171N-2 Norsk 1, Emne 2: Lesing og skriving i eit utviklingsperspektiv

Emnekode: 2NK171N-2

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen

Læringsutbytte

Kunnskaper

Studenten

- har kunnskap om korleis barn utviklar språk og omgrep, munnleg og skriftleg,
- har kunnskap om lese- og skriveteoriar og om ulike teoriar innan lese- og skriveopplæring, med særleg vekt på begynnaropplæringa
- har kunnskap om lese- og skrivestrategiar
- har kunnskap om dei ulike funksjonane lesing og skriving kan ha for elevars utvikling og læring, med særleg vekt på begynnaropplæringa
- har brei kunnskap om språket som system og språket i bruk - og innsikt i tilhøvet mellom talemålsvariasjon og skriftspråksnormering
- har kunnskap om fleirspråklegheit, fleirspråkleg praksis og om det å lære norsk som eit andrespråk

Ferdigheiter

Studenten

- kan planleggje, gjennomføre og vurdere norskundervisning på ulike trinn frå 1. til 7. trinn og grunngi faglege val
- kan vurdere og bruke ulike undervisningsmetodar i lese- og skriveopplæringa og skriftforming frå 1. til 7. trinn, både for elevar med norsk som førstespråk og andrespråk, og for elevar som skriv på bokmål og elevar som skriv på nynorsk
- kan bruke ulike vurderingsmåtar i norskfaget
- kan kartleggje lese- og skriveferdigheiter, setje i verk relevante tiltak for tilpassa opplæring og oppdage lese- og skrivevanskar
- kan leggje til rette for og stimulere elevar til variert munnleg bruk av språket
- kan leggje til rette for at elevane kan skrive i ulike sjangrar og medium
- kan bruke språk- og tekstkunnskap i arbeid med analyse av, respons på og vurdering av

Høgskolen i Hedmark

- munnlege og skriftlege elevtekstar for å fremje læring
- kan bruke læreplanen i faget til å formulere mål for norskopplæringa og relevante kriterium for vurdering
- kan bidra til å utvikle lokale læreplanar
- kan vurdere ulike typar norskfaglege læremiddel ut frå ulike kriterium og med tanke på læringsutbytte til elevane
- kan ta i bruk ulike digitale verktøy i norskopplæringa og skape og vurdere digitale, samansette tekstar

Generell kompetanse

Studenten

- er sikker munnleg språkbrukar og stø i skriftleg bokmål og nynorsk
- kan arbeide med språk og tekst i fleirkulturelle klassemiljø og utvikle språk- og kulturforståing
- kan nytte faglege kunnskapar til kritisk og konstruktiv refleksjon
- kan arbeide sjølvstendig, og saman med andre, med elevars læring og utvikling i faget og på tvers av fag
- kan leggje til rette for at arbeidet med språk og litteratur kan styrke identiteten til elevane og oppmode dei til aktiv deltaking i det offentlege liv

Innhold

- Barns munnlege og skriftlege språkutviklingspråket som system og språket i bruk
- språkstimulering som grunnlag for skriftspråkutvikling
- modellar for utvikling av lese- og skriveferdigheiter hos barn
- fleirspråkleg utvikling og fleirspråkleg praksis
- Lese- og skriveopplæringsteoriar om lesing og skriving
- metodar for lese- og skriveopplæring
- lese- og skriveopplæring for elevar frå språklege minoritetar
- utvikling av lese- og skrivestrategiar for ulike typar tekstar
- analyse av elevtekstar og respons – skrivepedagogikk
- førebygging av lese- og skrivevanskar
- skriftforming
- Analyse og vurdering av læremiddel for grunnleggjande og vidare leseopplæring
- Utvikling av studentens eigen dugleik til å uttrykkje seg munnleg og skriftleg i begge målformer

Organisering og arbeidsformer

Undervisninga går i vårsemesteret og vert lagt opp som kontinuerleg undervisning i form av forelesingar, ulike seminar, arbeid i grupper og individuelt. Aktiv deltaking på Høgskolens læringsplattform (Fronter) er ein viktig del av studiet. Alle studieturar/ekskursjonar og seminar er obligatoriske. Detaljar vil kome i semesterplanen.

Studentane skal også utføre praksisoppgåver slik det kjem fram i semesterplanen, delta på seminardagar på høgskolen i praksisperioden, og førebu og delta i trepartsamtaler på profesjonsseminaret etter praksisperiodane.

Praksis

I praksis skal studentane

- planleggje, gjennomføre og vurdere eit undervisningsopplegg med fokus på utvikling av lesestrategiar
- erfare kartlegging/observasjon av lesing og drøfte relevansen for den vidare leseopplæringaerfare ein skriveprosess med igangsetjing og rettleiing
- innhente eksempel på elevars skriving

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Oppgaver:

- Skriftleg analyse med munnleg presentasjon av eit læreverk for den første lese- og skriveopplæringa i gruppe. Valfri målform.
- To individuelle, skriftlege fagtekster over oppgitt emne innafor lesing og skriving. Begge målformer må vere representerte.
- Gjennomført og godkjend prøve i språklege emne.

Delta på følgjande seminar:

- Seminar om fleirkulturelle perspektiv i lese- skrive- og matematikkopplæring i samarbeid med matematikk og pedagogikk og elevkunnskap
- Seminar om vurdering i norskfaget – elevtekstar, munnlege framføringar osv.
- Seminar om digitale læremiddel i grunnopplæringa

Obligatorisk frammøte til undervisning slik det går fram av semesterplanen i emnet. Studenten er sjølv ansvarleg for at det vert registrert at han/ho er til stades.

Vurderingsordning

Mappa skal innehalde bearbeidde versjonar av

- den skriftlege gruppeoppgåva
- de to individuelle fagtekstene inklusive refleksjonsskriv. Begge målformer skal vere representerte
- eit refleksjonsskriv som gjeld heile mappa

Eksamensmappa vert vurdert med gradert karakter. Bokstavkarakter frå A-F der E er lågaste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2PRA171N-1 Praksisopplæring 1. studieår

Emnekode: 2PRA171N-1

Studiepoeng: 0

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav.

Læringsutbytte

Hovedemnet: Lærerrollen, lærerarbeidet og det didaktiske møtet mellom elev, lærer og lærestoff

Ved fullført emne skal kandidaten ha tilegnet seg følgende læringsutbytte:

Kunnskaper

Studenten

- har kunnskap om lærerens rolle
- har kunnskap om læring, læreprosesser, arbeidsmåter, læremidler og vurderingsformer
- har kunnskap om grunnleggende ferdigheter som grunnlag for læring
- har kunnskap om observasjonsmetoder

Ferdigheter

Studenten

- kan sammen med andre planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning
- kan sammen med andre planlegge, gjennomføre og vurdere begynneropplæring
- kan legge til rette for utvikling av elevenes grunnleggende ferdigheter
- kan bruke ulike arbeidsmåter og læremidler i undervisningen tilpasset 1.–7.trinn.
- kan med utgangspunkt i relevant teori velge og bruke aktuelle kartleggingsverktøy i opplæringen
- kan bruke vurdering som del av læringsarbeidet og legge til rette for elevenes egenvurdering
- kan observere og lede elevers læringsarbeid

Høgskolen i Hedmark

Generell kompetanse

Studenten

- kan diskutere undervisning og læring, fag og elever i lys av profesjonelle og yrkesetiske perspektiver
- kan vurdere egen og andres praksis med referanse til teori og forskning
- kan håndtere ulike typer tilbakemeldinger fra veileder

Innhold

Praksisopplæringen i grunnskolelærerutdanningen skal være veiledet, vurdert og variert. Den skal inngå som en integrert del av alle fagene i utdanningen, og anses som en læringsarena på linje med fagstudiet ved lærerutdanningsinstitusjonen. Det skal være progresjon i praksisopplæringen, den skal være tilpasset studentenes fagvalg og knyttet til ulike sider av skolens virksomhet.

I praksisperioden i høstsemesteret første studieår skal studenter fra Høgskolen i Hedmark:

Den første hele uken:

- gjøre seg kjent med skolen, lærerne og elevene i klassen
- observere praksislærers undervisning, og hvordan læreren tilrettelegger for læring av fag, med særlig oppmerksomhet mot fagene norsk og matematikk
- bruke ulike observasjonsmetoder i egen observasjon
- med utgangspunkt i egne observasjoner, diskutere lærerrollen og reflektere over lærernes undervisning, elevenes læring, læreprosesser, arbeidsmåter og læremidler sammen med medstudenter og praksislærer
- delta i undervisningsoppgaver sammen med praksislærer

De øvrige praksisdagene i 1. studieår skal studentene:

- planlegge, begrunne, gjennomføre og vurdere begynneropplæringen i fagene norsk og matematikk
- delta i undervisningssituasjoner sammen med praksislærer også i andre fag
- få kjennskap til planleggingsdokumenter og kunne benytte disse i eget planleggingsarbeid og egen undervisning
- motta veiledning med utgangspunkt i planleggingsdokument, kunne håndtere, reflektere og lære av tilbakemeldingene
- reflektere over læreren som leder i klasserommet og hva som kjennetegner den gode lærer, reflektere over egen lærerrolle i logg og i samtale med praksislærer
- i samarbeid med praksislærer, vurdere arbeidsformer og metoder i norsk- og matematikkundervisningen, kjenne praksisskolens lokale læreplaner for norsk og matematikk
- kjenne til praksisskolens bruk av kartleggingsverktøy, og få trening i å bruke disse
- gjøre seg kjent med hvordan praksisskolen arbeider med de grunnleggende ferdighetene i alle fag
- kjenne til hvilke oppgaver grunnskolens kontaktlærer har
- i samtale med rektor, få informasjon om rektors forventninger til lærerne, avtaleverket for lærere, lærernes arbeidstid, arbeidsoppgaver og lærernes taushetsplikt
- gjøre seg kjent med fokuspunktene for praksisperioden, utarbeide problemstillinger til

Høgskolen i Hedmark

- trepartsamtalen i profesjonsseminaret etter praksis
- utføre eventuelle praksisoppgaver gitt av høgskolens faglærere

Fokuspunkter til trepartsamtalen etter praksisperioden i høstsemesteret:

Overordnet tema: Den gode lærer og klasseleder

Generelle skolefaglige fokuspunkter: Klasseledelse og kontaktlærers ansvar og oppgaver

Fagdidaktiske fokuspunkter: Planlegge, gjennomføre og vurdere norskundervisning
Planlegge, gjennomføre og vurdere matematikkundervisning

Fokuspunkter til trepartsamtalen etter praksisperioden i vårsemesteret:

Overordnet tema: De første skoleårene

Generelle skolefaglige fokuspunkter: Grunnleggende ferdigheter og begynneropplæring

Fagdidaktiske fokuspunkter: Begynneropplæring i lesing, skriving og matematikk

Organisering og arbeidsformer

Praksisopplæringen første studieår består av totalt 30 dager (13 dager høst og 17 dager vår), og den skal gjennomføres på 1.- 4. trinn i grunnskolen. Studentene organiseres i praksispartier på inntil fire studenter. Praksispartiet skal være på samme praksisskole med samme praksislærer både høst og vår. Det skal legges til rette for at alle studenter, uansett hvilket trinn praksislærer har, får hospitere noen timer på 1. trinn slik at de kan få kunnskap om den begynnende lese-, skrive og matematikkopplæringen.

Hvert praksisparti, skal i tillegg til praksislærer, ha en faglærer fra høgskolen som sin kontaktlærer. Kontaktlærer har et særlig ansvar for å følge opp studentene både i fagstudiet og i praksisperiodene. Det er utarbeidet egne føringer for samarbeid, innhold og organisering av praksisopplæringen i Plan for praksisopplæring.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Gjennomført praksis i tråd med føringene i Plan for praksisopplæring.

Vurderingsordning

Praksisopplæringen skal være veiledet, vurdert og variert. En skriftlig individuell vurdering skal ta utgangspunkt i de nasjonale læringsutbytteformuleringene. Veiledning og vurdering av studenten i praksisopplæring er et felles ansvarsområde for faglærerne i lærerutdanningen, praksislærer og rektor. Studenten vurderes til bestått/ikke bestått etter avsluttet praksis i vårsemesteret.

Ansvarlig avdeling

Høgskolen i **Hedmark**

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2PRA171N-2 Praksisopplæring 2. studieår

Emnekode: 2PRA171N-2

Studiepoeng: 0

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Gjennomført og bestått praksisopplæring 1. studieår.

Læringsutbytte

Hovedemnet: Eleven og elevmangfoldet

Ved fullført emne skal kandidaten ha tilegnet seg følgende læringsutbytte:

Kunnskaper

Studenten

- har kunnskap om elevenes utvikling og bakgrunn som utgangspunkt for læring
- har kunnskap om elevvariasjoner og tilpasset opplæring
- har kunnskap om kulturelt mangfold og flerspråklighet
- har kunnskap om kommunikasjon, samhandling og gruppeprosesser

Ferdigheter

Studenten

- kan utvikle mål for opplæringen og vurdere elevenes måloppnåelse
- kan møte mangfold og elevvariasjon gjennom differensiert opplæring
- kan selvstendig og sammen med andre planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning i et flerkulturelt læringsfellesskap
- kan være tydelig leder og lede læringsarbeid ved å differensiere og variere arbeidsmåter etter gruppestørrelse og undervisningens hensikt

Høgskolen i Hedmark

Generell kompetanse

Studenten

- har innsikt i elevenes læring av grunnleggende ferdigheter og forståelse av fagkunnskap
- har utviklet bevissthet rundt egen kommunikasjons- og relasjonskompetanse
- har innsikt i egen utvikling som lærer
- kan vurdere egen lærerkompetanse og eget læringsbehov

Innhold

Praksisopplæringen i grunnskolelærerutdanningen skal være veiledet, vurdert og variert. Den skal inngå som en integrert del av alle fagene i utdanningen, og anses som en læringsarena på linje med fagstudiet ved lærerutdanningsinstitusjonen. Det skal være progresjon i praksisopplæringen, den skal være tilpasset studentenes fagvalg og knyttet til ulike sider av skolens virksomhet.

I praksisperiodene i 2. studieår skal studenter fra Høgskolen i Hedmark:

- selvstendig og sammen med andre, planlegge, begrunne, gjennomføre og vurdere opplæringen i fagene norsk, matematikk og valgt studiefag (RLE, engelsk, naturfag)
- delta i undervisningssituasjoner også i andre undervisningsfag
- legge til rette for læring av grunnleggende ferdigheter i fagene
- formulere mål for opplæringen, vurdere elevenes måloppnåelse, gi både skriftlige og muntlige tilbakemeldinger til elevene
- gjøre seg kjent med praksisskolens arbeid for et godt og inkluderende læringsmiljø, og selv kunne møte mangfold og elevvariasjon gjennom differensiert opplæring
- få erfaring med å planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning i et flerkulturelt læringsfellesskap
- observere gruppeprosesser, kommunikasjon og samhandling i klassen og i samtale med praksislærer og medstudenter, reflektere over elevvariasjoner og læringsmiljø
- i samtale med rektor, få kjennskap til skolens arbeid med konflikthåndtering, mobbing, barn og unge i krise og kjenne skolens planer for krisehåndtering
- kjenne barneskolens rutiner for overgangen til ungdomsskolen
- gjøre seg kjent med fokuspunktene for praksisperioden, utarbeide problemstillinger til trepartsamtalen i profesjonsseminaret etter praksis
- utføre eventuelle praksisoppgaver gitt av høgskolens faglærere

Fokuspunkter til trepartsamtalen etter praksisperioden i høstsemesteret:

Overordnet tema: Elevmangfold

Generelle skolefaglige fokuspunkter: Elevforutsetninger og tilpasset opplæring i et flerkulturelt samfunn

Fagdidaktiske fokuspunkter: Varierte arbeidsmåter og tilpasset opplæring i fagene

Høgskolen i Hedmark

Fokuspunkter til trepartsamtalen etter praksisperioden i vårsemesteret:

Overordnet tema: Å vurdere elevenes måloppnåelse

Generelle skolefaglige fokuspunkter: Mål og vurdering, ulike vurderingsformer

Fagdidaktiske fokuspunkter: Læringsmål og vurdering i fagene

Organisering og arbeidsformer

Praksisopplæringen andre studieår består av totalt 30 dager (13 dager høst og 17 dager vår), og skal gjennomføres på 5. - 7. trinn i grunnskolen. Studentene organiseres i praksispartier på inntil fire studenter. Praksispartiet skal være på samme praksisskole med samme praksislærer både høst og vår. Hvert praksisparti, skal i tillegg til praksislærer, ha en faglærer fra høgskolen som sin kontaktlærer. Kontaktlærer har et særlig ansvar for å følge opp studentene både i fagstudiet og i praksisperiodene. Det er utarbeidet egne føringer for samarbeid, innhold og organisering av praksisopplæringen i Plan for praksisopplæring.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Gjennomført praksis i tråd med føringene i Plan for praksisopplæring.

Vurderingsordning

Praksisopplæringen skal være veiledet, vurdert og variert. En skriftlig individuell vurdering skal ta utgangspunkt i de nasjonale læringsutbytteformuleringene. Veiledning og vurdering av studenten i praksisopplæring er et felles ansvarsområde for faglærerne i lærerutdanningen, praksislærer og rektor. Studenten vurderes til bestått/ikke bestått etter avsluttet praksis i vårsemesteret.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2PRA171N-3 Praksisopplæring 3. studieår

Emnekode: 2PRA171N-3

Studiepoeng: 0

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Gjennomført og bestått praksisopplæring 1. og 2. studieår.

Læringsutbytte

Hovedemnet: Skolen som organisasjon, det profesjonelle fellesskapet og samarbeid med foresatte og andre sentrale instanser utenfor skolen

Ved fullført emne skal kandidaten ha tilegnet seg følgende læringsutbytte:

Kunnskaper

Studenten

- har kunnskap om kvalitetssystem som verktøy for læring og skoleutvikling
- har kunnskap om lærerens rettigheter og plikter og om lærerarbeidet på organisasjonsnivå
- har kunnskap om forsknings- og utviklingsarbeid i skolen
- har kunnskap om skolen som organisasjon og samfunnsinstitusjon

Ferdigheter

Studenten

- kan selvstendig og sammen med andre planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning for elevgrupper av ulike størrelse
- kan selvstendig og sammen med andre planlegge, gjennomføre og vurdere begynneropplæring
- kan planlegge undervisning med utgangspunkt i planer for ulike perioder
- kan planlegge og vurdere foreldremøter og utviklingssamtaler med elever
- kan delta i lokalt læreplanarbeid
- kan samhandle med kolleger, skoleledelse, foresatte og andre aktører i skolen
- kan med basis i teori og forskning identifisere mobbing og trakassering og drøfte måter dette kan

Høgskolen i Hedmark

håndteres på

- kan med basis i teori vurdere og bidra til utvikling av skolens læringsmiljø

Generell kompetanse

Studenten

- kan vurdere skolen i forhold til samfunnsmandatet
- har utviklet kommunikasjons- og relasjonskompetanse
- har utviklet læreridentitet basert på profesjonelle og yrkesetiske perspektiver
- har kritisk distanse til egen yrkesutøvelse
- har kunnskap, engasjement og metoder for å videreutvikle seg selv, sitt yrke og framtidig arbeidsplass gjennom kollegialt samarbeid og samhandling med eksterne aktører

Innhold

Praksisopplæringen i grunnskolelærerutdanningen skal være veiledet, vurdert og variert. Den skal inngå som en integrert del av alle fagene i utdanningen, og anses som en læringsarena på linje med fagstudiet ved lærerutdanningsinstitusjonen. Det skal være progresjon i praksisopplæringen, den skal være tilpasset studentenes fagvalg og knyttet til ulike sider av skolens virksomhet.

I praksisperiodene i 3. studieår skal studenter fra Høgskolen i Hedmark:

- selvstendig og sammen med andre, planlegge, begrunne, gjennomføre og vurdere opplæringen i fagene norsk, matematikk og valgt studiefag (RLE, engelsk, naturfag)
- delta i undervisningssituasjoner også i andre undervisningsfag
- kjenne til skolens lokale læreplaner i fagene
- planlegge og vurdere begynneropplæring
- formulere mål for opplæringen, vurdere elevenes måloppnåelse, gi både skriftlige og muntlige tilbakemeldinger til elevene
- gjøre seg kjent med praksisskolens arbeid mot mobbing, selv kunne identifisere mobbing og være med å bidra til faglige drøftinger om hvordan dette kan håndteres
- kjenne til praksisskolens samarbeid med PPT og andre sentrale aktører
- kjenne til praksisskolens samarbeid med barnehager om overgangen fra barnehage til skole og samarbeidet med ungdomsskolen om overgangen til ungdomsskolen
- kjenne praksisskolens rutiner for samarbeid skole-hjem, delta på møter med foresatte
- delta i utviklingssamtaler med elevene, lærere og evt foresatte, vurdere utviklingssamtaler
- i samtale med rektor, få kjennskap til skolens endrings- og utviklingsarbeid, til skolens kompetansehevingsplaner, til kollegasamarbeid på skolen, til skoledemokrati og elevrådsarbeid og til skolens planer for samarbeid skole-hjem
- gjøre seg kjent med fokuspunktene for praksisperioden, utarbeide problemstillinger til trepartsamtalen i profesjonsseminaret i høstsemesteret etter praksis
- utføre eventuelle praksisoppgaver gitt av høgskolens faglærere

Fokuspunkter til trepartsamtalen etter praksisperioden i høstsemesteret:

Høgskolen i Hedmark

Overordnet tema: Skolen som organisasjon

Generelle skolefaglige fokuspunkter: Samarbeid skole-hjem, samarbeid med andre instanser, skoleutvikling

Fagdidaktiske fokuspunkter: Praksisskolens lokale læreplaner, analyse og vurdering i lys av nasjonale planer

Det er profesjonsseminar etter praksisperioden i høstsemesteret. Studentenes framlegg på profesjonsseminaret vil derfor kunne ha et "framoverperspektiv", dvs de vil kunne reise spørsmål og/eller problemstillinger som de ønsker å lære mer om eller undersøke nærmere i neste praksisperiode.

Det er ikke profesjonsseminar etter praksis i vårsemesteret. Studentene skal presentere arbeidet med bacheloroppgaven for medstudenter og veileder på et bachelorseminar i april. Praksislærere kan inviteres med i de tilfeller der studentene henter informasjon og data fra praksisskolene.

Organisering og arbeidsformer

Praksisopplæringen tredje studieår består av totalt 30 dager (10 dager høst og 20 dager vår), og skal gjennomføres på 1. - 4. trinn i grunnskolen. Studentene organiseres i praksispartier på inntil fire studenter. Praksispartiet skal være på samme praksisskole med samme praksislærer både høst og vår. Hvert praksisparti, skal i tillegg til praksislærer, ha en faglærer fra høgskolen som sin kontaktlærer. Kontaktlærer har et særlig ansvar for å følge opp studentene både i fagstudiet og i praksisperiodene. Det er utarbeidet egne føringer for samarbeid, innhold og organisering av praksisopplæringen i Plan for praksisopplæring.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Gjennomført praksis i tråd med føringene i Plan for praksisopplæring.

Vurderingsordning

Praksisopplæringen skal være veiledet, vurdert og variert. En skriftlig individuell vurdering skal ta utgangspunkt i de nasjonale læringsutbytteformuleringene. Veiledning og vurdering av studenten i praksisopplæring er et felles ansvarsområde for faglærerne i lærerutdanningen, praksislærer og rektor. Studenten vurderes til bestått/ikke bestått etter avsluttet praksis i vårsemesteret.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2PRA171N-4 Praksisopplæring 4. studieår

Emnekode: 2PRA171N-4

Studiepoeng: 0

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Gjennomført og bestått praksisopplæring 1., 2. og 3. studieår.

Læringsutbytte

Hovedemnet: Skolen som organisasjon, det profesjonelle fellesskapet og samarbeid med foresatte og andre sentrale instanser utenfor skolen

Ved fullført emne skal kandidaten ha tilegnet seg følgende læringsutbytte:

Kunnskaper

Studenten

- har kunnskap om kvalitetssystem som verktøy for læring og skoleutvikling
- har kunnskap om lærerens rettigheter og plikter og om lærerarbeidet på organisasjonsnivå
- har kunnskap om forsknings- og utviklingsarbeid i skolen
- har kunnskap om skolen som organisasjon og samfunnsinstitusjon

Ferdigheter

Studenten

- kan selvstendig og sammen med andre planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning for elevgrupper av ulik størrelse
- kan selvstendig og sammen med andre planlegge, gjennomføre og vurdere begynneropplæring
- kan planlegge undervisning med utgangspunkt i planer for ulike perioder
- kan planlegge og vurdere foreldremøter og utviklingssamtaler med elever
- kan delta i lokalt læreplanarbeid
- kan samhandle med kolleger, skoleledelse, foresatte og andre aktører i skolen
- kan med basis i teori og forskning identifisere mobbing og trakassering og drøfte måter dette kan

Høgskolen i Hedmark

- håndteres på
- kan med basis i teori vurdere og bidra til utvikling av skolens læringsmiljø

Generell kompetanse

Studenten

- kan vurdere skolen i forhold til samfunnsmandatet
- har utviklet kommunikasjons- og relasjonskompetanse
- har utviklet læreridentitet basert på profesjonelle og yrkesetiske perspektiver
- har kritisk distanse til egen yrkesutøvelse
- har kunnskap, engasjement og metoder for å videreutvikle seg selv, sitt yrke og framtidig arbeidsplass gjennom kollegialt samarbeid og samhandling med eksterne aktører

Innhold

Praksisopplæringen i grunnskolelærerutdanningen skal være veiledet, vurdert og variert. Den skal inngå som en integrert del av alle fagene i utdanningen, og anses som en læringsarena på linje med fagstudiet ved lærerutdanningsinstitusjonen. Det skal være progresjon i praksisopplæringen, den skal være tilpasset studentenes fagvalg og knyttet til ulike sider av skolens virksomhet.

I praksisperioden i 4. studieår skal studentene ved Høgskolen i Hedmark:

- arbeide videre med punktene fra praksis i tredje studieår
- ha selvstendig ansvar for planlegging og gjennomføring av flere sammenhengende timer/perioder
- gjennomføre noe av undervisningen uten medstudenter og praksislærer til stede
- i samtale med rektor, få kunnskap om læreres, elevers og foresattes rettigheter og plikter

Det er ikke profesjonsseminar etter praksis i 4.studieår.

Organisering og arbeidsformer

Praksisopplæringen fjerde studieår består av totalt 10 dager i høstsemesteret, og skal gjennomføres på 1. - 7. trinn i grunnskolen. Studentene organiseres i praksispartier på inntil fire studenter. Praksispartiet skal være på samme praksisskole med samme praksislærer i hele perioden.

Det er utarbeidet egne føringer for samarbeid, innhold og organisering av praksisopplæringen i Plan for praksisopplæring.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

Gjennomført praksis i tråd med føringene i Plan for praksisopplæring.

Vurderingsordning

Praksisopplæringen skal være veiledet, vurdert og variert. En skriftlig individuell vurdering skal ta utgangspunkt i de nasjonale læringsutbytteformuleringene. Veiledning og vurdering av studenten i

praksisopplæring er et felles ansvarsområde for faglærerne i lærerutdanningen, praksislærer og rektor. Studenten vurderes til bestått/ikke bestått etter avsluttet praksis.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2EN171-1 Engelsk 1, emne 1: Engelsk språk og språkbruk

Emnekode: 2EN171-1

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen særskilte

Læringsutbytte

Engelsk er et verdensspråk som spiller en sentral rolle i utdanning, arbeidsliv og fritid. Engelsklærere må kunne møte denne utfordringen for barn og unge i dag, og samtidig bidra til at elevene kan bruke engelske tekster i vid forstand og til personlig vekst, i og med at engelsk også er et dannelsesfag. Engelsklærerne må være trygge modeller i klasserommet, med gode språkferdigheter og god innsikt i egne læringsstrategier. I tillegg til å undervise i tråd med resultater fra relevant forskning og gjeldende læreplan, må de kunne lede læringsarbeidet for å ivareta en mangfoldig elevgruppe. Dette innebærer at lærerne må ha solid kunnskap om engelsk fagdidaktikk og om fagets plass i opplæringsløpet fra 1. til 7. trinn

Gjennom engelskstudiet vil studentene lære å tilrettelegge opplæringen for at elever på 1.-7. trinn skal kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig, kunne lese og regne og kunne bruke digitale verktøy i engelsk.

Studenten skal ha tilegnet seg følgende læringsutbytte

KUNNSKAP

- har kunnskap om lydsystemet i engelsk, ordtilfanget og språkets grammatiske struktur med vekt på forskjeller og likheter mellom engelsk og norsk
- har innsikt i kulturelle konvensjoner for språkbruk
- har kjennskap til sjangere og deres sentrale kjennetegn, samt normer for akademisk tekstproduksjon, ansvarlig kildebruk og personvern

FERDIGHETER

- kan bruke engelsk sikkert og funksjonelt muntlig og skriftlig tilpasset målgruppen i ulike situasjoner og være en god språkmodell for elevene
- kan veilede elever i deres språkutvikling gjennom å gjøre dem bevisst hvordan språket er bygd opp, slik at de kan gjøre seg nytte av forskjeller og likheter mellom morsmålet og engelsk

GENERELL KOMPETANSE

- kan formidle relevant fagstoff og kommunisere på engelsk på en måte som er tilpasset målgruppen
- kan reflektere over egen læring og praksis i forhold til etiske grunnverdier og skolens ansvar for barn og unges personlige vekst

Innhold

- Det engelske lydsystemet, med vekt på forskjeller mellom engelsk og studentenes morsmål
- Engelsk grammatikk og ordforråd, med vekt på forskjeller mellom engelsk og studentenes morsmål
- Et utvalg tekster, inkludert sanger og rim, egnet til å fremme språklig læring
- Analyse og egenproduksjon av tekster i forskjellige sjangere
- Vurdering av egen språkproduksjon
- Praktisk engelsk språkbruk

Organisering og arbeidsformer

Undervisningen går i høstsemesteret og legges opp som seminarer og nettbasert arbeid, individuelt og i grupper. Aktiv deltakelse gjennom høgskolens IKT-baserte studiestøttesystem Fronter er en viktig del av studiet.

Studentene skal også utføre praktiske oppgaver slik det går fram av semesterplanen, delta på seminardager på høgskolen i praksisperioden, og forberede og delta i trepartsamtaler på profesjonsseminaret etter praksisperioden.

Praksis

Praksis er en integrert del av fagstudiet. Arbeidet med faget og praksis er knyttet sammen blant annet gjennom praktiske oppgaver som studentene skal forberede på høgskolen og gjennomføre i praksisperioden. Samtidig skal studentenes erfaringer fra praksis være gjenstand for etterarbeid og fagdidaktisk refleksjon på seminardager på høgskolen og i trepartsamtaler med studenter, praksislærere og faglærere.

Vi viser til gjeldende *Plan for praksisopplæringen* for detaljert informasjon om fokusområder og innhold i praksisperiodene. For studenten skal undervisningsfaget, pedagogikk og elevkunnskap og praksis utgjøre en helhet. Plan for praksisopplæringen og fagplanene supplerer hverandre.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

For å kunne gå opp til eksamen i emnet må studentene ha levert og fått godkjent:

- 1 skriftlig oppgave
- 1 muntlig oppgave

Detaljerte retningslinjer og innleveringsfrister vil gå fram av semesterplanen.

Vurderingsordning

- 4 timers individuell skriftlig eksamen.
- Obligatorisk frammøte til undervisning i henhold til semesterplanen. Studenten er selv ansvarlig for å bli registrert.

Eksamen vurderes med graderte karakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2EN171-2 Engelsk 1, emne 2: Engelsk i klasserommet

Emnekode: 2EN171-2

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen særskilte

Læringsutbytte

Engelsk er et verdensspråk som spiller en sentral rolle i utdanning, arbeidsliv og fritid. Engelsklærere må kunne møte denne utfordringen for barn og unge i dag, og samtidig bidra til at elevene kan bruke engelske tekster i vid forstand og til personlig vekst, i og med at engelsk også er et dannelsesfag. Engelsklærerne må være trygge modeller i klasserommet, med gode språkferdigheter og god innsikt i egne læringsstrategier. I tillegg til å undervise i tråd med resultater fra relevant forskning og gjeldende læreplan, må de kunne lede læringsarbeidet for å ivareta en mangfoldig elevgruppe. Dette innebærer at lærerne må ha solid kunnskap om engelsk fagdidaktikk og om fagets plass i opplæringsløpet fra 1. til 7. trinn

Gjennom engelskstudiet vil studentene lære å tilrettelegge opplæringen for at elever på 1.-7. trinn skal kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig, kunne lese og regne og kunne bruke digitale verktøy i engelsk.

KUNNSKAP

- har kunnskap om begynneropplæring i engelsk og utfordringer vedrørende overgangen fra begynnerstadiet til barnetrinnets siste del
- har kunnskap om grunnleggende ferdigheters betydning for læring og utvikling og om prosesser som kan fremme disse i engelskfaget
- har kunnskap om levesett og kulturuttrykk i engelsktalende land med vekt på tekster for barn og unge som fremmer interkulturell læring, samt innsikt i språkstimulerende bruk av tekster i undervisningen
- har kunnskap om barns språklæring i et andrespråksperspektiv, språklæringsteorier samt strategier, metoder, vurderingsverktøy og vurderingsformer som fremmer språkutvikling
- har kjennskap til gjeldende læreplan for engelskfaget i skolen og forholdet til det europeiske rammeverket for språk
- har kjennskap til ulike læremidler og lærebøker som kan brukes i opplæringen
- har kunnskap om ulike internasjonale og nasjonale prøver og kartleggingsverktøy
- har kunnskap om tilpasset språkopplæring for den aktuelle aldersgruppen
- har forståelse for læringspotensialet som ulike læringsarenaer, eksempelvis digitale media, bidrar til på barnetrinnet

FERDIGHETER

Høgskolen i Hedmark

- kan planlegge, lede og vurdere elevers læringsarbeid på en måte som tar hensyn til mangfoldet i elevgruppen når det gjelder ulike behov og ulik kulturell og språklig bakgrunn
- kan legge til rette for et trygt læringsmiljø med variert, differensiert og meningsfylt læringsarbeid som fremmer utvikling av lytting, skriving, lesing og tale og et gradvis større ordforråd for alle elever
- kan utøve en helhetlig og læringsorientert vurderingspraksis
- kan anvende fagkunnskap didaktisk og reflektert i forhold til gjeldende læreplan for grunnskolen og kritisk vurdere egen undervisning
- kan kritisk vurdere lærebøker og andre læremidler til bruk i opplæringen kan legge til rette for elevers arbeid med engelskspråklige tekster og utforskning av levesett og kulturuttrykk i engelsktalende land sett i relasjon til egen kultur, med hovedvekt på skriftlige, muntlige og sammensatte tekster for barn
- kan bruke digitale verktøy i arbeidet med å fremme språklæring og formidling av fagstoff

GENERELL KOMPETANSE

- kan formidle relevant fagstoff og kommunisere på engelsk på en måte som er tilpasset målgruppen
- kan reflektere over egen læring og praksis i forhold til etiske grunnverdier og skolens ansvar for barn og unges personlige vekst
- kan arbeide selvstendig og sammen med andre for å løse identifiserte problemer knyttet til elevers læring og utvikling i engelskfaget

Innhold

- Utvikling og vurdering av undervisning
- Utforming og tilpasning av lærestoff egnet for elever på 1.-7. trinn
- Et utvalg tekster egnet til å fremme språklig og interkulturell læring på barnetrinnet
- Et utvalg tekster egnet til å fremme studentenes egen utvikling som lesere og lærere
- Vurdering i engelskfaget
- Vurdering av læremidler for 1.-7. trinn
- Styrings- og veiledningsdokumenter i engelskfaget

Organisering og arbeidsformer

Undervisningen går i vårsemesteret og legges opp som ukentlig undervisning i form av seminarer og nettbasert arbeid, individuelt og i grupper. Aktiv deltakelse gjennom høgskolens IKT-baserte studiestøttesystem Fronter er en viktig del av studiet.

Studentene skal også utføre praktiske oppgaver slik det går fram av semesterplanen, delta på seminardager på høgskolen i praksisperioden, og forberede og delta i trepartssamtaler på profesjonsseminaret etter praksisperioden.

Praksis

Praksis er en integrert del av fagstudiet. Arbeidet med faget og praksis er knyttet sammen blant annet gjennom praktiske oppgaver som studentene skal forberede på høgskolen og gjennomføre i praksisperioden. Samtidig skal studentenes erfaringer fra praksis være gjenstand for etterarbeid og fagdidaktisk refleksjon på seminardager på høgskolen og i trepartsamtaler med studenter, praksislærere og faglærere.

Vi viser til gjeldende *Plan for praksisopplæringen* for detaljert informasjon om fokusområder og innhold i praksisperiodene. For studenten skal undervisningsfaget, pedagogikk og elevkunnskap og praksis utgjøre en helhet. Plan for praksisopplæringen og fagplanene supplerer hverandre.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

For å kunne gå opp til eksamen i emnet må studentene ha levert og fått godkjent en mappe med inntil 7 arbeidsoppgaver.

Detaljerte retningslinjer og innleveringsfrister vil gå fram av semesterplanen.

Vurderingsordning

- Individuell muntlig eksamen.
- Obligatorisk frammøte til undervisning i henhold til semesterplanen. Studenten er selv ansvarlig for å bli registrert.

Eksamen vurderes med graderte karakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2NF171-1 Naturfag 1, emne 1: Introduksjon til naturfaget

Emnekode: 2NF171-1

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

For å bli en dyktig lærer i naturfag på barnetrinnet i grunnskolen trenger du solide naturfagkunnskaper og gode kunnskaper om undervisning og læring i naturfag. Gjennom arbeidet med den pedagogiske tilretteleggingen av naturfaglige emner vil du forstå naturfaglige begreper på en ny og dypere måte.

Ved å bygge videre på det samarbeidet høgskolen har med praksisskolene vil naturfaget bli nært knyttet til praksisfeltet og faget pedagogikk og elevkunnskap. Fordi naturfaget gir studentene erfaring med varierte arbeidsmåter ligger det til rette for å vektlegge tilpasset opplæring og å arbeide med de fem grunnleggende ferdighetene som elevene i grunnskolen skal utvikle; uttrykke seg muntlig og skriftlig, å kunne lese og regne og å kunne bruke digitale verktøy.

I naturfagstudiet følger vi opp og ivaretar høgskolens satsing på det flerkulturelle perspektivet.

Naturfaget vil gi studentene faglig innsikt i miljøutfordringene. Ved gode naturopplevelser og varierte arbeidsmåter ønsker vi å stimulere til naturglede og undring. I studiet legges det vekt på læring med forståelse; det å kjenne gleden ved selv å forstå naturfaglige fenomener er det beste utgangspunktet for å bli en engasjert og god naturfaglærer.

Studenten skal ha tilegnet seg følgende læringsutbytte

KUNNSKAP

- har kjennskap til vanlige begrunnelser for naturfagets plass i skolen
- har kunnskap om naturvitenskapens metoder og tenkemåter
- har kunnskap om begynneropplæring og grunnleggende ferdigheter i naturfag
- har kunnskap om hverdagsforestillinger knyttet til relevant fagstoff
- har kjennskap til navn, egenskaper og karakteristiske trekk til noen vanlige arter/grupper av organismer, samt mineraler og bergarter
- har kjennskap til naturlige og menneskeskapte faktorer som former populasjoner, biotoper og økosystemer, og kan ta utgangspunkt i lokale eksempler
- har kjennskap til hovedtrekk i den geologiske, klimatiske og biologiske utviklingen på jorda
- har oversikt over kroppens organsystemer og hovedfunksjoner med spesielt fokus på menneskets sanser

Høgskolen i Hedmark

- har kjennskap til sammenhenger mellom helse og livsstil
- har kunnskap om menneskets utvikling fra befruktning til voksen
- har kunnskap om navnsettingsregler, oppbygning og egenskaper til vanlige kjemiske stoffer, og hvordan periodesystemet kan brukes til å forklare dette
- har kunnskap om enkle kjemiske reaksjoner på makro- og mikronivå
- har kjennskap til sentrale stoffers kretsløp i naturen
- har kunnskap om fysiske fenomener på makro- og mikronivå knyttet til vann, luft, lyd og lys
- har kjennskap til energibegrepet og kan knytte det til konkrete eksempler fra naturvitenskapene
- har kunnskap om jordas årstids- og døgnvariasjoner, månefaser, sol- og måneformørkelse
- har kjennskap til vanlige værelementer og lokale værfenomener
- har kjennskap til begrepet bærekraftig utvikling og miljøutfordringer knyttet til biologisk mangfold

FERDIGHETER

- kan planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning i naturfag
- kan anvende naturfaglig kunnskap i samtaler med elever om naturen og naturfaglige fenomener
- kan anvende relevant naturfagsutstyr, flere modeller og praktiske aktiviteter som støtte for elevers læring
- kan anvende varierte undervisningsmetoder inne og ute, som fremmer elevers undring og læring i naturfag
- kan tilrettelegge naturfagundervisning som fremmer alle grunnleggende ferdigheter
- kan vurdere elevenes måloppnåelse og gi læringsrettede tilbakemeldinger
- har strategier for å avdekke og eventuelt endre elevenes hverdagsforestillinger
- kan drøfte problemstillinger i naturfagundervisningen knyttet til tilpasset opplæring og undervisning i et flerkulturelt miljø
- kan bruke resultater fra naturfagdidaktisk forskning i planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning
- kan designe og lage teknologiske produkter, og vurdere produkter og prosesser
- kan bruke naturfag som støttefag i tverrfaglige og flerfaglige sammenhenger
- kan bruke naturfag som utgangspunkt for utvikling av elevers kompetanse om bærekraftig utvikling og globale miljøutfordringer

GENERELL KOMPETANSE

- har innsikt i hvordan gjeldende læreplan for grunnskolen kan brukes som utgangspunkt for naturfagundervisning
- har god forståelse av sin egen rolle og praksis som naturfaglærer
- har innsikt i relevante fag- og yrkesetiske problemstillinger
- kjenner krav til sikkerhet i naturfagundervisningen, og kan anvende disse i undervisningen

Innhold

Naturfaget i skolen – naturfagdidaktikk

- Begrunnelse for naturfag som skolefag
- Hva er naturfagkompetanse?
- Bygging av naturfaglige begreper

Høgskolen i Hedmark

- Varierte arbeidsmåter i naturfag
- Elevenes hverdagsforestillinger i naturfag
- Organisering og tolkning av kunnskapsløftet (LK06)

Naturkunnskap

- Evolusjon og biologisk klassifikasjon. Egenskaper og karakteristiske trekk hos noen vanlige plante- og dyrearter/grupper av organismer. Bygning, formering, tilpasninger hos moser, sopp, lav, karsporeplanter og virvelløse dyr på land og i ferskvann
- Virveldyrgruppene fisk, amfibier, krypdyr og pattedyr
- Geologi (mineraler, bergarter, geologiske prosesser)
- Kjennetegn ved naturtypene skog, fjell, ferskvann og myr
- Arbeidsmåter i forbindelse med feltarbeid i naturfag (praktisk bestemmelsesarbeid, bruk av lup, preparering, bruk terrarier, akvarier, værmålinger, utforskende arbeidsmåte)

Sentrale ideer i fysikk og kjemi

- Læringsprogresjon i forståelsen av stoffer
- Partikkelmodellen som grunnlag for å forstå gasser, væsker og faste stoffer. Om atomer, ioner og molekyler. Faseoverganger og kjemiske reaksjoner, trykk, temperatur. Dramatisering av partikkelmodellen. Veksling mellom mikro- og makronivå
- Energi som sentral idé. Energibevaring, energiformer, energikjeder
- Lyd og bølger
- Anvendelse av og sammenheng mellom de sentrale ideene partikkelmodellen og energi for å forstå naturlige og menneskeskapte faktorer som påvirker miljøet på jorda (tolkning av værdata, ozonproblematikk, drivhuseffekt, global oppvarming, energibruk)

Organisering og arbeidsformer

Studiet består av individuelt arbeid, ekskursjoner, lærerledet undervisning, veiledning og praktisk arbeid ute og inne. Fronter blir brukt som læringsplattform.

Ekskursjoner

1. Tre dagers ekskursjon. Naturkunnskap og feltarbeid
2. Ekskursjon for å studere uteskole i praksis
3. Geologiekskursjon
4. Ekskursjon til energisenter

Praksis

Praksis er en integrert del av fagstudiet. Arbeidet med faget og praksis er knyttet sammen blant annet gjennom praktiske oppgaver som studentene skal forberede på høgskolen og gjennomføre i praksisperioden. Samtidig skal studentenes erfaringer fra praksis være gjenstand for etterarbeid og fagdidaktisk refleksjon på seminardager på høgskolen og i trepartsamtaler med studenter, praksislærere og faglærere.

Vi viser til gjeldende *Plan for praksisopplæringen* for detaljert informasjon om fokusområder og

innhold i praksisperiodene. For studenten skal undervisningsfaget, pedagogikk og elevkunnskap og praksis utgjøre en helhet. Plan for praksisopplæringen og fagplanene supplerer hverandre.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- En arbeidsmappe som består av tre oppgaver etter nærmere retningslinjer i undervisningsplanen (to individuelle oppgaver og én gruppeoppgave). Det vil bli gitt respons underveis fra lærer eller medstudent(er) på oppgavene.
- Obligatorisk fremmøte til all undervisning i henhold til semesterplanen. Studenten er selv ansvarlig for at deres tilstedeværelse registreres.

Vurderingsordning

- En innleveringsmappe bestående av to arbeider. Ett arbeid velges av studenten og ett arbeid trekkes. Denne mappen teller 60 %.
- En skriftlig eksamen m/artsprøve som teller 40 %.

Dette emnet teller 50% av endelig karakter i Naturfag 1.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2NF171-2 Naturfag 1, emne 2: Naturfagundervisning i barneskolen

Emnekode: 2NF171-2

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

For å bli en dyktig lærer i naturfag på barnetrinnet i grunnskolen trenger du solide naturfagkunnskaper og gode kunnskaper om undervisning og læring i naturfag. Gjennom arbeidet med den pedagogiske tilretteleggingen av naturfaglige emner vil du forstå naturfaglige begreper på en ny og dypere måte.

Ved å bygge videre på det samarbeidet høgskolen har med praksisskolene vil naturfaget bli nært knyttet til praksisfeltet og faget pedagogikk og elevkunnskap. Fordi naturfaget gir studentene erfaring med varierte arbeidsmåter ligger det til rette for å vektlegge tilpasset opplæring og å arbeide med de fem grunnleggende ferdighetene som elevene i grunnskolen skal utvikle; uttrykke seg muntlig og skriftlig, å kunne lese og regne og å kunne bruke digitale verktøy.

I naturfagstudiet følger vi opp og ivaretar høgskolens satsing på det flerkulturelle perspektivet.

Naturfaget vil gi studentene faglig innsikt i miljøutfordringene. Ved gode naturopplevelser og varierte arbeidsmåter ønsker vi å stimulere til naturglede og undring. I studiet legges det vekt på læring med forståelse; det å kjenne gleden ved selv å forstå naturfaglige fenomener er det beste utgangspunktet for å bli en engasjert og god naturfaglærer.

Studenten skal ha tilegnet seg følgende læringsutbytte

KUNNSKAP

- har kjennskap til vanlige begrunnelser for naturfagets plass i skolen
- har kunnskap om naturvitenskapens metoder og tenkemåter
- har kunnskap om begynneropplæring og grunnleggende ferdigheter i naturfag
- har kunnskap om hverdagsforestillinger knyttet til relevant fagstoff
- har kjennskap til navn, egenskaper og karakteristiske trekk til noen vanlige arter/grupper av organismer, samt mineraler og bergarter
- har kjennskap til naturlige og menneskeskapte faktorer som former populasjoner, biotoper og økosystemer, og kan ta utgangspunkt i lokale eksempler
- har kjennskap til hovedtrekk i den geologiske, klimatiske og biologiske utviklingen på jorda

Høgskolen i Hedmark

- har oversikt over kroppens organsystemer og hovedfunksjoner med spesielt fokus på menneskets sanser
- har kjennskap til sammenhenger mellom helse og livsstil
- har kunnskap om menneskets utvikling fra befruktning til voksen
- har kunnskap om navnsettingsregler, oppbygning og egenskaper til vanlige kjemiske stoffer, og hvordan periodesystemet kan brukes til å forklare dette
- har kunnskap om enkle kjemiske reaksjoner på makro- og mikronivå
- har kjennskap til sentrale stoffers kretsløp i naturen
- har kunnskap om fysiske fenomener på makro- og mikronivå knyttet til vann, luft, lyd og lys
- har kjennskap til energibegrepet og kan knytte det til konkrete eksempler fra naturvitenskapene
- har kunnskap om jordas årstids- og døgnvariasjoner, månefaser, sol- og måneformørkelse
- har kjennskap til vanlige værelementer og lokale værfenomener
- har kjennskap til begrepet bærekraftig utvikling og miljøutfordringer knyttet til biologisk mangfold

FERDIGHETER

- kan planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning i naturfag
- kan anvende naturfaglig kunnskap i samtaler med elever om naturen og naturfaglige fenomener
- kan anvende relevant naturfagsutstyr, flere modeller og praktiske aktiviteter som støtte for elevers læring
- kan anvende varierte undervisningsmetoder inne og ute, som fremmer elevers undring og læring i naturfag
- kan tilrettelegge naturfagundervisning som fremmer alle grunnleggende ferdigheter
- kan vurdere elevenes måloppnåelse og gi læringsrettede tilbakemeldinger
- har strategier for å avdekke og eventuelt endre elevenes hverdagsforestillinger
- kan drøfte problemstillinger i naturfagundervisningen knyttet til tilpasset opplæring og undervisning i et flerkulturelt miljø
- kan bruke resultater fra naturfagdidaktisk forskning i planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning
- kan designe og lage teknologiske produkter, og vurdere produkter og prosesser
- kan bruke naturfag som støttefag i tverrfaglige og flerfaglige sammenhenger
- kan bruke naturfag som utgangspunkt for utvikling av elevers kompetanse om bærekraftig utvikling og globale miljøutfordringer

GENERELL KOMPETANSE

- har innsikt i hvordan gjeldende læreplan for grunnskolen kan brukes som utgangspunkt for naturfagundervisning
- har god forståelse av sin egen rolle og praksis som naturfaglærer
- har innsikt i relevante fag- og yrkesetiske problemstillinger
- kjenner krav til sikkerhet i naturfagundervisningen, og kan anvende disse i undervisningen

Innhold

Naturfaget i skolen med vekt på barnetrinnet

- Begynneropplæring i naturfag

Høgskolen i Hedmark

- Naturfag som skole- og vitenskapsfag
- Grunnleggende ferdigheter (lese, skrive, muntlig, regne, digitale) i naturfag?
- Tilpasset opplæring i naturfag (varierte arbeidsmåter, gården som læringsarena)
- Vurdering for læring i naturfag
- Planlegging av naturfagundervisning med utgangspunkt i gjeldene planverk
- Naturfagets utfordringer og muligheter i den flerkulturelle skolen
- Spesielle trekk ved naturfaglig språk og sjangre

Teknologo&design og astronomi

- Begrunnelser for teknologi og design i skolen
- Tverrfaglige arbeid med utgangspunkt i naturfag
- Planlegging, gjennomføring og vurdering av T&D-prosjekter (gjenstander som beveger seg ved hjelp av vann eller luft, gjenstander som bruker refleksjon av lys)
- Lys; farger, refleksjon, brytning, totalrefleksjon, optikk, hverdagsforestillinger om lys
- Modeller av jord – sol – måne som får fram årstids- og døgnvariasjoner, månefaser, sol- og måneformørkelse

Biologiske systemer

- Cellen som en sentral idé i naturfag
- Fotosyntese og celleånding
- Generell økologi (faktorer som former populasjoner, biotoper og økosystemer)
- Bygning, formering og tilpasninger hos blomsterplantene
- Karbonets, nitrogenets og vannets kretsløp
- Prinsipper for å forstå fordøyelses-, sirkulasjons- og respirasjonssystemet, samt samspillet mellom skjelett og muskler
- Nervesystemet inkludert syn, hørsel og bruk av modeller i undervisningen
- Rusmidler, pubertet, forplantning og yrkesetiske problemstillinger knyttet til undervisning om dette
- Skrivning i feltbiologi
- Opplæring og undervisning om naturen i et flerkulturelt perspektiv

Organisering og arbeidsformer

Studiet består av individuelt arbeid, ekskursjoner, lærerledet undervisning, praktisk arbeid ute og inne og veiledning. Fronter blir brukt som læringsplattform.

Ekskursjoner:

1. Ekskursjon til vitensenter
2. Vinterekursjon
3. Ekskursjon til kulturlandskap
4. Ekskursjon til et gårdsbruk som tar i mot elever med spesielle behov
5. Vårekursjon

Praksis

Praksis er en integrert del av fagstudiet. Arbeidet med faget og praksis er knyttet sammen blant annet gjennom praktiske oppgaver som studentene skal forberede på høgskolen og gjennomføre i praksisperioden. Samtidig skal studentenes erfaringer fra praksis være gjenstand for etterarbeid og fagdidaktisk refleksjon på seminardager på høgskolen og i trepartsamtaler med studenter, praksislærere og faglærere.

Vi viser til gjeldende Plan for praksisopplæringen for detaljert informasjon om fokusområder og innhold i praksisperiodene. For studenten skal undervisningsfaget, pedagogikk og elevkunnskap og praksis utgjøre en helhet. Plan for praksisopplæringen og fagplanene supplerer hverandre.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- En arbeidsmappe som består av fire oppgaver etter nærmere retningslinjer i undervisningsplanen (to individuelle oppgaver og to gruppeoppgaver). Det vil bli gitt respons underveis fra lærer eller medstudent(er) på oppgavene.
- Obligatorisk fremmøte til all undervisning i henhold til undervisningsplanen. Studenten er ansvarlig for at tilstedeværelse registreres.

Vurderingsordning

1. Vurdering av innleveringsmappe bestående av to arbeider. Ett arbeid velges av studenten og ett arbeid trekkes. Innleveringsmappen teller 40 %.
2. Praktisk-muntlig eksamen. Denne teller 60 % i emne 2. Forberedelsestid: én time. Temaene gjøres kjent om lag tre uker før eksamensdagen. Eksamen omfatter faglig og fagdidaktisk teori og praktisk arbeid knyttet til ett tema. Hjelpemidler som kan brukes i forberedelsestiden: Alle trykte og skrevne hjelpemidler er tillatt. Instituttets naturfagsamlinger og utstyr er tilgjengelig.

Eksamen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter

Dette emnet teller 50% av endelig karakter i Naturfag 1.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2RLE171-1 RLE 1, emne 1: Religion, livssyn og fagdidaktikk

Emnekode: 2RLE171-1

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

Religion, livssyn og etikk (RLE) er et idé-, kultur- og dannelsesfag som tar opp grunnleggende fellesmenneskelige temaer. Eksistensielle og etiske spørsmål, slik disse utfordrer individ og samfunn, belyses og drøftes gjennom faglig og fagdidaktisk arbeid.

Områder som behandles er religioner og livssyn, filosofi, etikk og fagdidaktikk. Faget skal gi bred og balansert kunnskap om filosofiske og religiøse tradisjoner i global og europeisk kontekst, men med særlig vekt på forhold som har preget norsk historie og samfunnsliv. Derfor har kristendom større vekt enn andre tradisjoner.

RLE-faget skal gi lærerstudentene kunnskap og tolkningsverktøy til å undervise og lede læringsprosesser i RLE på 1.-7. trinn i grunnskolen. Studentene skal lære å arbeide med en grunnleggende fagdidaktisk tilnærming, der spørsmål om fagstoff (undervisningens *hva*) og metoder (undervisningens *hvordan*) blir drevet aktivt frem av refleksjon over hva som legitimerer fag og emner i samfunnet og i forhold til de overordnede målene for skolen (undervisningens *hvorfor*).

RLE-faget skal følge vitenskapelige normer og presentere de ulike religionene og livssynene saklig orienterende, kritisk og med respekt for deres egenart.

Faget har en brobyggerfunksjon og skal fremme flerkulturell forståelse, toleranse og respekt for menneskerettigheter. Gjennom å invitere til refleksjon, dialog og holdningsbevissthet vil faget bidra til å utvikle integrerte lærerpersonligheter.

Studenten skal ha tilegnet seg følgende læringsutbytte

KUNNSKAP

- har kunnskap om religionar og livssyn i faget: mangfald og ulike retningar, trusinnhald og oppfatningar, praksis, etikk og estetiske uttrykk, med særleg vekt på kristendommen og norske forhold
- har kunnskap om religionshistorie med vekt på eldre tid og særleg på kristendommens historie

Høgskolen i Hedmark

fram til og med reformasjonen

- har kunnskap om heilage tekstar: hovudinnhald, historisk bakgrunn og sentrale forteljingar, med særleg vekt på Bibelen
- har kunnskap om vestleg filosofihistorie med vekt på antikken, særleg menneskesyn og etikk, og om filosofering med barn
- har kunnskap om humanisme som livssyn i historisk kontekst og som filosofisk perspektiv i ulike variantar i bryting med andre menneskesyn gjennom historia
- har kunnskap om etiske teoriar og bruken av desse i høve til nokre aktuelle problemstillingar
- har kunnskap om menneskerettane og FNs barnekonvensjon og diskusjonane om ulike konsekvensar av desse i høve til undervisninga i RLE
- har kunnskap om diskusjonane kring kognitiv forvirring i møte med religiøst og anna kulturelt mangfald
- har kunnskap om grunnskolefaget si historie i hovudtrekk, grunngjeving, innhald og føremål
- har kunnskap om sentrale arbeidsmåtar i faget i høve til dei aktuelle trinna
- har kunnskap om barns gudsomgrep, religiøse førestellingar og opplevingar
- har kunnskap om kva religiøse seremoniar og høgtider har å seie for barn
- har kunnskap om reglement for fritak på religiøst og livssynsmessig grunnlag

FERDIGHEITER

- kan planleggje, gjennomføre og vurdere RLE-undervisning på ein sjølvstendig og fagleg gjennomtenkt måte med vekt på dannelsesperspektiv og dei fleirkulturelle utfordringane
- kan bruke sentrale arbeidsmåtar i RLE med vekt på arbeidet med høgtider, forteljingar og estetiske uttrykk
- kan setje seg inn i borna sine tankar og førestellingar om religiøse og filosofiske spørsmål og kan samtale med dei om dette
- kan samtale med barn om tilhøve som oppstår i samband med vanskelege livssituasjonar
- kan samarbeide med andre lærarar, elevar og heimen om faget
- kan gjennomføre tilpassa opplæring i RLE, mellom anna med omsyn til elevar med bakgrunn i ulik tru og ulike livssyn
- kan kombinere kravet om objektiv, kritisk og pluralistisk undervisning i RLE med varierte, elevaktive og engasjerande arbeidsmåtar med tilsvarende vurderingsformer
- kan legge til rette for utvikling av dei grunnleggjande ferdigheitene i undervisninga
- kan reflektere kritisk over innhaldet og verdimålsettingane for faget i skolen og over forholdet mellom fag, undervisning og eiga utvikling i yrkesutøvinga
- kan bruke internett og digitale læremidlar på ein kritisk og pedagogisk måte i undervisninga

GENERELL KOMPETANSE

- har yrkesetisk kompetanse og kan sjå dette i samanheng med religiøse og livssynsmessige tradisjonar
- kan leggje til rette for samarbeid mellom heimen, skolen og lokalmiljøet
- har forståing for rolla som verdiformidlar i eit fleirkulturelt samfunn

Innhold

A. Fagdidaktikk

- Legitimering av faget i grunnskolen

- Religions- og livssynsfagets historie i Norge: utvikling, innhold og formål
- Skolens formålsparagraf
- Læreren i rollen som verdiformidler i et flerkulturelt samfunn
- Ulike tilnærmingsmåter til religionsdidaktikken
- Objektiv, kritisk og pluralistisk undervisning i RLE: sentrale arbeidsmåter i faget
- Tilpasset opplæring i RLE
- Samarbeid hjem, skole, lokalsamfunn
- Vurdering
- Fritaksreglene i skolen
- Ekskursjoner som metode i RLE
- Fagdidaktisk refleksjon i RLE

B. Jødedom

- Oversikt over den historiske utviklingen til jødedommen, dens utbredelse i verden og dens stilling i Norge i dag
- Jødedommens viktigste tekstkilder, trosinnhold og interne mangfold
- Sentrale fortellinger, viktige ritualer og høytider
- Etikk og levereregler
- Estetiske uttrykk i jødedommen
- Fagdidaktisk arbeid med jødedom med særlig vekt på 5.-7. trinn

C. Kristendom

- Kristendommens utbredelse i verden i dag
- Kristendommens sentrale tekstkilder og fortellinger
- Trosbekjennelser
- Symboler, ritualer og høytider
- Etikk og levereregler

Høgskolen i Hedmark

- Estetiske uttrykk i kristendommen
- Sentrale kristne trostradisjoner i Norge slik disse presenterer seg selv (f.eks. Den norske kirke, læstadianismen, Den romersk-katolske kirke, pinsekarismatiske bevegelser, Jehovas vitner)
- Fagdidaktisk arbeid med kristendom med særlig vekt på 5.-7. trinn

D. Islam

- Oversikt over den historiske utviklingen til islam, dens utbredelse i verden og dens stilling i Norge i dag
- Islams viktigste tekstkilder, trosinnhold og interne mangfold
- Sentrale fortellinger, viktige ritualer og høytider
- Etikk og levereregler
- Estetiske uttrykk i islam
- Fagdidaktisk arbeid med islam med særlig vekt på 5.-7. trinn

E. Livssyn

- Hvordan livssyn fungerer som kilder til livstolkning i vår tid
- Humanismen som livssyn, historisk og aktuelt, med vekt på norske forhold
- Forholdet mellom religion og livssyn, og hvordan en kan legge til rette for møte mellom det ikke-religiøse og det religiøse livssynsperspektivet i grunnskolens RLE-undervisning
- Fagdidaktisk arbeid med livssyn med særlig vekt på 5.-7. trinn

Organisering og arbeidsformer

Undervisningen vil bli organisert som forelesninger og seminarer, med studentbidrag, samtale og dialog. Det forventes aktivt selvstudium, både med tanke på emner det foreleses over og emner det ikke gis undervisning i. Arbeid i kollokviégrupper anbefales som en mulighet til felles refleksjon rundt fagstoffet, til arbeid med egne holdninger og til personlig utvikling gjennom faglige og fagdidaktiske diskusjoner. Studentene skal få erfaring med innhenting av kunnskapsmateriale ut over det som ligger i pensumlitteraturen, f.eks. gjennom bruk av bibliotek og arbeid med elektroniske medier. Fokus på kildekritikk og etiske perspektiver ved nettbruk, kunnskapsinnhenting, kunnskapsformidling og kommunikasjon er en del av dette.

Deler av undervisningen kan dekkes gjennom ekskursjoner, f.eks. ved besøk til ulike religioners gudshus. På RLE 1 inngår det vanligvis et tilbud om deltakelse på studietur til Roma. Studieturen foregår normalt i april.

Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen i henhold til semesterplanen. Deltakelse i en faglig

seminarrekke, med studentbidrag, tekstarbeid og oppgaveløsning er obligatorisk. Det vil gjøres nærmere rede for omfang og innhold i disse seminarene i semesterplanene. I arbeidet med seminarrekken oppfordres det til bruk av digitale verktøy både til innhenting av stoff og i presentasjoner.

Praksis

Praksis er en integrert del av fagstudiet. Arbeidet med faget og praksis er knyttet sammen blant annet gjennom praktiske oppgaver som studentene skal forberede på høgskolen og gjennomføre i praksisperioden. Samtidig skal studentenes erfaringer fra praksis være gjenstand for etterarbeid og fagdidaktisk refleksjon på seminardager på høgskolen og i trepartsamtaler med studenter, praksislærere og faglærere.

Vi viser til gjeldende *Plan for praksisopplæringen* for detaljert informasjon om fokusområder og innhold i praksisperiodene. For studenten skal undervisningsfaget, pedagogikk og elevkunnskap og praksis utgjøre en helhet. Plan for praksisopplæringen og fagplanene supplerer hverandre.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- • • Deltakelse i ekskursjon til Oslo jf. semesterplanen
- Deltakelse i seminarrekke jf. semesterplanen
- Obligatorisk fremmøte til undervisningen i henhold til semesterplanen. Studentene er selv ansvarlige for å bli registrert

Vurderingsordning

Individuell skriftlig eksamen (6 timer)

Eksamen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2RLE171-2 RLE 1, emne 2: Religion, filosofi og etikk

Emnekode: 2RLE171-2

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

Religion, livssyn og etikk (RLE) er et idé-, kultur- og dannelsesfag som tar opp grunnleggende fellesmenneskelige temaer. Eksistensielle og etiske spørsmål, slik disse utfordrer individ og samfunn, belyses og drøftes gjennom faglig og fagdidaktisk arbeid.

Områder som behandles er religioner og livssyn, filosofi, etikk og fagdidaktikk. Faget skal gi bred og balansert kunnskap om filosofiske og religiøse tradisjoner i global og europeisk kontekst, men med særlig vekt på forhold som har preget norsk historie og samfunnsliv. Derfor har kristendom større vekt enn andre tradisjoner.

RLE-faget skal gi lærerstudentene kunnskap og tolkningsverktøy til å undervise og lede læringsprosesser i RLE på 1.-7. trinn i grunnskolen. Studentene skal lære å arbeide med en grunnleggende fagdidaktisk tilnærming, der spørsmål om fagstoff (undervisningens *hva*) og metoder (undervisningens *hvordan*) blir drevet aktivt frem av refleksjon over hva som legitimerer fag og emner i samfunnet og i forhold til de overordnede målene for skolen (undervisningens *hvorfor*).

RLE-faget skal følge vitenskapelige normer og presentere de ulike religionene og livssynene saklig orienterende, kritisk og med respekt for deres egenart.

Faget har en brobyggerfunksjon og skal fremme flerkulturell forståelse, toleranse og respekt for menneskerettigheter. Gjennom å invitere til refleksjon, dialog og holdningsbevissthet vil faget bidra til å utvikle integrerte lærerpersonligheter.

Studenten skal ha tilegnet seg følgende læringsutbytte

KUNNSKAP

- har kunnskap om religionar og livssyn i faget: mangfald og ulike retningar, trusinnhald og oppfattingar, praksis, etikk og estetiske uttrykk, med særleg vekt på kristendommen og norske forhold
- har kunnskap om religionshistorie med vekt på eldre tid og særleg på kristendommens historie

Høgskolen i Hedmark

- fram til og med reformasjonen
- har kunnskap om heilage tekstar: hovudinnhald, historisk bakgrunn og sentrale forteljingar, med særleg vekt på Bibelen
 - har kunnskap om vestleg filosofihistorie med vekt på antikken, særleg menneskesyn og etikk, og om filosofering med barn
 - har kunnskap om humanisme som livssyn i historisk kontekst og som filosofisk perspektiv i ulike variantar i bryting med andre menneskesyn gjennom historia
 - har kunnskap om etiske teoriar og bruken av desse i høve til nokre aktuelle problemstillingar
 - har kunnskap om menneskerettane og FNs barnekonvensjon og diskusjonane om ulike konsekvensar av desse i høve til undervisninga i RLE
 - har kunnskap om diskusjonane kring kognitiv forvirring i møte med religiøst og anna kulturelt mangfald
 - har kunnskap om grunnskolefaget si historie i hovudtrekk, grunngjeving, innhald og føremål
 - har kunnskap om sentrale arbeidsmåtar i faget i høve til dei aktuelle trinna
 - har kunnskap om barns gudsomgrep, religiøse førestellingar og opplevingar
 - har kunnskap om kva religiøse seremoniar og høgtider har å seie for barn
 - har kunnskap om reglement for fritak på religiøst og livssynsmessig grunnlag

FERDIGHEITER

- kan planleggje, gjennomføre og vurdere RLE-undervisning på ein sjølvstendig og fagleg gjennomtenkt måte med vekt på dannelsesperspektiv og dei fleirkulturelle utfordringane
- kan bruke sentrale arbeidsmåtar i RLE med vekt på arbeidet med høgtider, forteljingar og estetiske uttrykk
- kan setje seg inn i borna sine tankar og førestellingar om religiøse og filosofiske spørsmål og kan samtale med dei om dette
- kan samtale med barn om tilhøve som oppstår i samband med vanskelege livssituasjonar
- kan samarbeide med andre lærarar, elevar og heimen om faget
- kan gjennomføre tilpassa opplæring i RLE, mellom anna med omsyn til elevar med bakgrunn i ulik tru og ulike livssyn
- kan kombinere kravet om objektiv, kritisk og pluralistisk undervisning i RLE med varierte, elevaktive og engasjerande arbeidsmåtar med tilsvarende vurderingsformer
- kan legge til rette for utvikling av dei grunnleggande ferdigheitene i undervisninga
- kan reflektere kritisk over innhaldet og verdimålsettingane for faget i skolen og over forholdet mellom fag, undervisning og eiga utvikling i yrkesutøvinga
- kan bruke internett og digitale læremidlar på ein kritisk og pedagogisk måte i undervisninga

GENERELL KOMPETANSE

- har yrkesetisk kompetanse og kan sjå dette i samanheng med religiøse og livssynsmessige tradisjonar
- kan leggje til rette for samarbeid mellom heimen, skolen og lokalmiljøet
- har forståing for rolla som verdiformidlar i eit fleirkulturelt samfunn

Innhold

A. Fagdidaktikk

- Å undervise i RLE på 1.-7.trinn med utgangspunkt i læreplanens kompetansemål
- Fortelling og bilde som utgangspunkt for samtale og forståelse av seg selv og andre i RLE
- Høytider som kunnskapskilde om religioner
- Religion og populærkultur

B. Kristendom

- Bibelsyn
- Bibelen som historisk, litterært og religiøst dokument. Bibel og kultur
- Skrifter og skriftgrupper i Bibelen, den store bibelske fortelling
- Hovedlinjer og hovedtanker i 1 og 2 Mosebok, utvalgte tekster fra Salmenes bok, Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Apostelgjerningene og Johannes åpenbaring
- Oversikt over hovedlinjer i europeisk kristendomshistorie, med vekt på oldtiden, middelalderen og reformasjonen
- Oversikt over hovedlinjer i norsk kristendomshistorie
- Kirke- og kristenliv i Norge i dag
- Fagdidaktisk arbeid med Bibel og kristendommens historie på 1.-7. trinn

C. Hinduisme og buddhisme

- Om østlige religioner: likheter og forskjeller
- Oversikt over den historiske utviklingen til hinduisme og buddhisme, deres utbredelse i verden og deres stilling i Norge i dag
- Hinduismens og buddhismens viktigste tekstkilder, trosinnhold og interne mangfold
- Sentrale fortellinger, viktige ritualer og høytider
- Etikk og levereregler
- Estetiske uttrykk i hinduisme og buddhisme
- Fagdidaktisk arbeid med hinduisme og buddhisme på 1.-7. trinn

D. Filosofi

- Ulike syn på hva filosofi er
- Virkelighetsoppfatning, menneskesyn og etikk hos utvalgte tenkere i antikken og middelalderen, som Sokrates, Platon, Aristoteles, Augustin og Thomas
- Menneskerettigheter og barns rettigheter og konsekvenser for RLE-undervisningen
- Den filosofiske samtale i skolen
- Fagdidaktisk arbeid med filosofi på 1.-7. trinn

E. Etikk

- Ulike syn på hva etikk er
- Grunnbegreper og ulike tilnæringsmåter i etikken
- Drøfting av aktuelle etiske spørsmål, som natur og miljø, mobbing og forholdet mellom kjønnene
- Etikkundervisning og verdiformidling i en flerkulturell skole
- Lærerens møte med barn i sorg og krise
- Fagdidaktisk arbeid med etikk på 1.-7. trinn

Organisering og arbeidsformer

Undervisningen vil bli organisert som forelesninger og seminarer, med studentbidrag, samtale og dialog. Det forventes aktivt selvstudium, både med tanke på emner det foreleses over og emner det ikke gis undervisning i. Arbeid i kollokviégrupper anbefales som en mulighet til felles refleksjon rundt fagstoffet, til arbeid med egne holdninger og til personlig utvikling gjennom faglige og fagdidaktiske diskusjoner. Studentene skal få erfaring med innhenting av kunnskapsmateriale ut over det som ligger i pensumlitteraturen, f.eks. gjennom bruk av bibliotek og arbeid med elektroniske medier. Fokus på kildekritikk og etiske perspektiver ved nettbruk, kunnskapsinnhenting, kunnskapsformidling og kommunikasjon er en del av dette.

Deler av undervisningen kan dekkes gjennom ekskursjoner, f.eks. ved besøk til ulike religioners gudshus. På RLE 1 inngår det vanligvis et tilbud om deltakelse på studietur til Roma. Studieturen foregår normalt i april.

Det er obligatorisk fremmøte til undervisningen i henhold til semesterplanen. Deltakelse i en faglig seminarrekke, med studentbidrag, tekstarbeid og oppgaveløsning er obligatorisk. Det vil gjøres nærmere rede for omfang og innhold i disse seminarene i semesterplanene. I arbeidet med seminarrekken oppfordres det til bruk av digitale verktøy både til innhenting av stoff og i presentasjoner.

Praksis

Praksis er en integrert del av fagstudiet. Arbeidet med faget og praksis er knyttet sammen blant annet gjennom praktiske oppgaver som studentene skal forberede på høgskolen og gjennomføre i praksisperioden. Samtidig skal studentenes erfaringer fra praksis være gjenstand for etterarbeid og fagdidaktisk refleksjon på seminardager på høgskolen og i trepartsamtaler med studenter, praksislærere og faglærere.

Vi viser til gjeldende *Plan for praksisopplæringen* for detaljert informasjon om fokusområder og innhold i praksisperiodene. For studenten skal undervisningsfaget, pedagogikk og elevkunnskap og praksis utgjøre en helhet. Plan for praksisopplæringen og fagplanene supplerer hverandre.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- Deltakelse i seminarrekke jf. semesterplanen
- Obligatorisk fremmøte til undervisningen i henhold til semesterplanen. Studentene er selv ansvarlige for å bli registrert

Vurderingsordning

- Faglig/fagdidaktisk gruppeoppgave, 7-8 sider, gruppestørrelse: Normalt 2 personer. Teller 49%.
- Individuell muntlig eksamen. Teller 51%

Eksamen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2MA171-3 Matematikk 2 i GLU 1-7: Emne 1

Emnekode: 2MA171-3

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Matematikk 1 i enten grunnskolelærerutdanningen for 1.-7.-trinn, eller i allmennlærerutdanningen, eller tilsvarende forkunnskaper.

Læringsutbytte

I dette emnet fordyper studenten seg i noen av temaene fra Matematikk 1 i grunnskolelærerutdanningen for 1.-7.trinn. Fokus er her mer konsentrert og forskningsrettet enn i matematikk 1.

KUNNSKAP

Studenten

- har kunnskap om matematikkdiraktisk forskning med relevans for utvikling av undervisningskunnskap i matematikk og elevers læring på barnetrinnet
- har inngående undervisningskunnskap knyttet til progresjonen i matematikkopplæringen gjennom grunnskolen: begynneropplæring, overgangen fra barnehage til skole, og overganger mellom trinnene i skolen.
- har undervisningskunnskap i og om matematisk teoridannelse knyttet til den systematiske oppbygningen av matematiske emner, blant annet plangeometri og tallteori
- har kunnskap om hvordan viten i matematikk utvikles gjennom undersøkelser og eksperimenter og påfølgende bevisføring
- har kunnskap om ulike typer matematiske bevis, argumentasjonsformer og modeller innen blant annet algebra, funksjonslære og statistikk
- har kjennskap til kvantitative og kvalitative metoder som er relevante i matematikkdiraktisk forskning

FERDIGHETER

Studenten

- kan formidle spesialkunnskap innen et utvalgt matematikkdiraktisk og/eller matematikkfaglig emne relevant for trinn 1-7
- kan bruke kvantitative og kvalitative forskningsmetoder til å gjennomføre matematikkdiraktiske undersøkelser
- kan arbeide teoriforankret og systematisk med kartlegging av matematikkvansker og opplæring tilpasset elever som har matematikkvansker, for eksempel gjennom strategiopplæring

Høgskolen i Hedmark

- kan bidra i lokalt læreplanarbeid
- kan vurdere elevenes læring i faget som grunnlag for tilrettelegging av undervisning og tilpasset opplæring
- kan bruke varierte undervisningsformer forankret i teori og egen erfaring, herunder valg, vurdering og utforming av oppgaver og aktiviteter

GENERELL KOMPETANSE

Studenten

- kan initiere og lede lokalt utviklingsarbeid knyttet til matematikkundervisning
- kan delta og bidra i FoU-prosjekter og andre samarbeidsprosjekter med tanke på å forbedre matematikkfagets praksis

Innhold

- Fordypning og videre linjer fra de skolefaglige hovedområdene
 - Tall og algebra
 - Geometri
 - Måling
- Matematisk teoridannelse
- Bevis og argumentasjon
- Representasjonsformer og visualisering
- Eksperimenterende og utforskende arbeidsmåter
- Dynamisk programvare og IKT i matematikkundervisningen

Organisering og arbeidsformer

Undervisningen i Matematikk 2 består av individuelt arbeid, veiledning, arbeid i basisgrupper, seminarer og lærerledet undervisning. Det blir ved oppstart i hvert semester delt ut en semesterplan med nødvendig organisatorisk beskrivelse av undervisningen det aktuelle semesteret. Det vil i tillegg bli utarbeidet arbeidsprogrammer for spesifiserte perioder med detaljert oversikt over organisering, aktuelt lesestoff, øvingsoppgaver og innleveringsoppgaver.

Det nettbaserte studiestøttesystemet Fronter benyttes i undervisningen.

Et variert utvalg av digitale/tekniske undervisningsverktøy vil bli brukt i kurset.

Praksis

Praksis er en integrert del av fagstudiet. Arbeidet med faget og praksis er knyttet sammen blant annet gjennom praktiske oppgaver som studentene skal forberede på høgskolen og gjennomføre i praksisperioden. Samtidig skal studentenes erfaringer fra praksis være gjenstand for etterarbeid og fagdidaktisk refleksjon på seminardager på høgskolen og i trepartsamtaler med studenter, praksislærere og faglærere.

Vi viser til gjeldende *Plan for praksisopplæring* for detaljert informasjon om fokusområder og innhold i praksisperiodene. For studenten skal undervisningsfagene, pedagogikk og elevkunnskap og praksis utgjøre en helhet. *Plan for praksisopplæring* og fagplanene supplerer hverandre.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- Godkjent to obligatoriske innleveringsoppgaver
- Obligatorisk frammøte til undervisning i samsvar med semesterplan/arbeidsprogram
- Deltakelse på seminarer og ekskursjoner i samsvar med semesterplan/arbeidsprogram

Vurderingsordning

Matematikk 2 - Emne 1 vurderes med gradert karakter og gis på grunnlag av en 5 timers skriftlig eksamen. Karakteren teller 50% av endelig karakter i faget.

Tillatte hjelpemidler til eksamen:

- Gjeldende læreplan for grunnskolen
- Lommeregner av valgfri type, men med tomt minne

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2MA171-4 Matematikk 2 GLU 1-7: Emne 2

Emnekode: 2MA171-4

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Matematikk 1 i enten grunnskolelærerutdanningen for 1.-7.-trinn, eller i allmennlærerutdanningen, eller tilsvarende forkunnskaper.

Læringsutbytte

I dette emnet fordyper studenten seg i noen av temaene fra Matematikk 1 i grunnskolelærerutdanningen for 1.-7.trinn. Fokus er her mer konsentrert og forskningsrettet enn i matematikk 1.

KUNNSKAP

Studenten

- har kunnskap om matematikkdiraktisk forskning med relevans for utvikling av undervisningskunnskap i matematikk og elevers læring på barnetrinnet
- har inngående undervisningskunnskap knyttet til progresjonen i matematikkopplæringen gjennom grunnskolen: begynneropplæring, overgangen fra barnehage til skole, og overganger mellom trinnene i skolen.
- har undervisningskunnskap i og om matematisk teoridannelse knyttet til den systematiske oppbygningen av matematiske emner, blant annet plangeometri og tallteori
- har kunnskap om hvordan viten i matematikk utvikles gjennom undersøkelser og eksperimenter og påfølgende bevisføring
- har kunnskap om ulike typer matematiske bevis, argumentasjonsformer og modeller innen blant annet algebra, funksjonslære og statistikk
- har kjennskap til kvantitative og kvalitative metoder som er relevante i matematikkdiraktisk forskning

FERDIGHETER

Studenten

- kan formidle spesialkunnskap innen et utvalgt matematikkdiraktisk og/eller matematikkfaglig emne relevant for trinn 1-7
- kan bruke kvantitative og kvalitative forskningsmetoder til å gjennomføre matematikkdiraktiske undersøkelser
- kan arbeide teoriforankret og systematisk med kartlegging av matematikkvansker og opplæring tilpasset elever som har matematikkvansker, for eksempel gjennom strategiopplæring

Høgskolen i Hedmark

- kan bidra i lokalt læreplanarbeid
- kan vurdere elevenes læring i faget som grunnlag for tilrettelegging av undervisning og tilpasset opplæring
- kan bruke varierte undervisningsformer forankret i teori og egen erfaring, herunder valg, vurdering og utforming av oppgaver og aktiviteter

GENERELL KOMPETANSE

Studenten

- kan initiere og lede lokalt utviklingsarbeid knyttet til matematikkundervisning
- kan delta og bidra i FoU-prosjekter og andre samarbeidsprosjekter med tanke på å forbedre matematikkfagets praksis

Innhold

- Fordypning videre linjer fra det skolefaglige hovedområdet Statistikk og sannsynlighet
- Statistikk knyttet til kvantitativ forskningsmetode
- Kvalitativ forskningsmetode knyttet til læring og undervisning i matematikk
- Bruk av forskning og undersøkelser som undervisningsverktøy
- Fordypning i utvalgte matematikkdiraktiske emner

Organisering og arbeidsformer

Undervisningen i Matematikk 2 består av individuelt arbeid, veiledning, arbeid i basisgrupper, seminarer og lærerledet undervisning. Det blir ved oppstart i hvert semester delt ut en semesterplan med nødvendig organisatorisk beskrivelse av undervisningen det aktuelle semesteret. Det vil i tillegg bli utarbeidet arbeidsprogrammer for spesifiserte perioder med detaljert oversikt over organisering, aktuelt lesestoff, øvingsoppgaver og innleveringsoppgaver.

Det nettbaserte studiestøttesystemet Fronter benyttes i undervisningen. Et variert utvalg av digitale/tekniske undervisningsverktøy vil bli brukt i kurset.

Praksis

Praksis er en integrert del av fagstudiet. Arbeidet med faget og praksis er knyttet sammen blant annet gjennom praktiske oppgaver som studentene skal forberede på høgskolen og gjennomføre i praksisperioden. Samtidig skal studentenes erfaringer fra praksis være gjenstand for etterarbeid og fagdidaktisk refleksjon på seminardager på høgskolen og i trepartsamtaler med studenter, praksislærere og faglærere.

Vi viser til gjeldende *Plan for praksisopplæring* for detaljert informasjon om fokusområder og innhold i praksisperiodene. For studenten skal undervisningsfagene, pedagogikk og elevkunnskap og praksis utgjøre en helhet. *Plan for praksisopplæring* og fagplanene supplerer hverandre.

Internasjonalt semester

Det vil bli gjort nødvendige tilpassinger i fagplanen for studenter som har internasjonalt opphold ved en av høgskolens samarbeidspartnere i utlandet i vårsemesteret. Studentene vil kunne få individuelt tilpassede arbeidskrav og tilrettelagt muntlig eksamen.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- Godkjent fordypningsoppgave som tar utgangspunkt i et utvalgt matematikdidaktisk og /eller matematikkfaglig emne relevant for 1.-7.-trinn. Fordypningsoppgaven er med å danne grunnlaget for den muntlige eksamenen i emne 2.
- Obligatorisk frammøte til undervisning i samsvar med semesterplan/arbeidsprogram
- Deltakelse på seminarer og ekskursjoner i samsvar med semesterplan/arbeidsprogram

Vurderingsordning

Matematikk 2 - Emne 2 vurderes med gradert karakter som gis på grunnlag av en muntlig eksamen. I den muntlige eksaminasjonen vil deler av tiden gå med til at kandidaten presenter sin fordypningsoppgave. Videre vil det bli gitt spørsmål knyttet til fordypningsoppgaven og fra andre aktuelle temaer i emne 2. Karakteren i emne 2 gis på grunnlag av presentasjon av fordypningsoppgaven, samt den øvrige eksaminasjonen. Karakteren teller 50% av endelig karakter i faget.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2NK171-3 Norsk 2 i GLU 1-7

Emnekode: 2NK171-3

Studiepoeng: 30

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Norsk 1 for GLU 1.-7.trinn eller tilsvarende må være fullført og bestått.

Læringsutbytte

I norsk 2 skal studentane få ei utvida, forskningsbasert innsikt i norsk språk- og tekstkunnskap og fagdidaktikk, også i eit andrespråksperspektiv; dei skal arbeide meir med dei grunnleggande ferdigheitene og med eit breitt spekter av arbeidsmåtar, slik at dei skal få ei djupare forståing av samanhengen mellom fag, fagdidaktikk og praksis.

Kunnskapar

Studenten

- har kunnskapar om norsk språkssystem, også i eit kontrastivt perspektiv
- har kunnskapar om andrespråkslæring og fleirspråklegheit
- har kunnskapar om kva som kjenneteiknar språkleg kommunikasjon i ulike medium
- har kunnskapar om språklege endringsprosessar i fortid og samtid, om normeringsspørsmål i moderne norsk og om sentrale kjenneteikn ved norske talemålsvarietetar
- har utvida kunnskapar om munnlege og skriftlege sjangrar
- har kjennskap til teoriar om samansette tekstar på papir og skjerm.
- har utvida kunnskapar om litteratur for barn i fortid og samtid, i ulike sjangrar og medium, og noko kunnskapar om ungdomslitteratur
- har kunnskap om remediering av barnelitterære tekstar
- har inngåande kjennskap til teoriar om lesing og skriving, særleg knytt til den andre lese- og skriveopplæringa
- har innsikt i korleis elevar frå 1. til 7. trinn utviklar kunnskapar om munnlege og skriftlege sjangrar og kan nytte dei i eige tekstarbeid
- har kunnskapar om kva for funksjonar lesing og skriving har hatt og har i kulturen vår

Ferdigheiter

Studenten

- kan organisere og drive tilpassa lese- og skriveopplæring for 1. til 7. trinn etter fagleg grunngjevne prinsipp, også for elevar med norsk som andrespråk
- kan bruke språk- og tekstkunnskap aktivt i rettleiing av elevar i lese- og skriveprosessen

- kan rettleie i arbeidet med tekstar slik at elevane kan utvikle seg sjølve, skaffe seg kunnskapar og førebu seg for aktiv deltaking i offentlege rom og samfunnet som eit heile
- kan vurdere og reflektere omkring ulike slags prøver i lesing og skriving og nytte resultatet av dei til fagleg utvikling for elevane
- kan leggje til rette for den munnlege språkutviklinga til elevane
- kan analysere, tolke og vurdere skjønnlitterære tekstar for barn og ungdom og setje dei inn i ein større kulturell og historisk samanheng
- kan lese, analysere, tolke og vurdere samansette tekstar, digitale og trykte, og setje dei inn i ein større kulturell og offentleg samanheng

Generell kompetanse

Studenten

- er sikker munnleg språkbrukar og stø i skriftleg bokmål og nynorsk og har kompetanse i skriving av fagtekstar
- kan vurdere eigen praksis som norsklærer og grunngje vurderingane
- har innsikt i norskfagets breidd og samanhengar og kan reflektere kritisk og konstruktivt
- har eit medvite forhold til korleis samtalen mellom lærar og elevar, og samtalen elevane imellom, kan fungere som reiskap for læring

Innhold

- Språklege emne
 - språk som system: morfologi og syntaks i norsk og kontrastivt perspektiv
 - fleirspråklegheit i teori og praksis
 - språkendring og talemålsvariasjon. Geografisk, sosial og etnisk variasjon.
 - språknormeringsspørsmål i moderne norsk
 - språk i ulike medium og ulike sjangrar
- Tekstlege emne
 - munnlege og skriftlege sjangrar
 - hypertekst og samansette tekstar
 - tekstar for barn og unge i ulike sjangrar og medium
 - eit historisk perspektiv på barne- og ungdomslitteratur
 - norsk litteratur og litteraturdydidaktikk i fleirspråkleg perspektiv
 - medial adaptasjon
- Lesing
 - elevanes munnlege ferdigheiter
 - vidaregåande leseopplæring. Motivasjon og lesestrategiar
 - leseopplæring for fleirspråklege elevar
 - vurdering av leseferdigheiter
 - lese- og skrivevanskar. Kartlegging, årsaker, førebyggjing, avhjelping
 - lesing i ulike fag
 - lesing av digitale og andre samansette tekstar
- Skriving
 - vidaregåande skriveopplæring. Skriveprosessar, skrivesituasjonar. Utvikling av elevens sjangerkunnskap.
 - skriveopplæring for fleirspråklege elevar
 - vurdering av skriveferdigheiter

- elevtekstanalyse og responsarbeid
- skriving i ulike fag
- skriving og skriveopplæring med digitale verktøy

Organisering og arbeidsformer

Faget er delt inn i fire hovuddelar: språklege emne, tekstlege emne, lesing og skriving, som vil gå parallelt gjennom året. Det vil bli lagt opp til individuelt arbeid, arbeid i grupper, seminar (evt. nettseminar) og førelesingar. Det vil bli gitt rettleiing på skriftlege oppgåver, som studentane kan arbeide vidare med før innlevering av eksamensarbeidet (sjå pkt 12).

Det nettbaserte studiestøttesystemet Fronter vert nytta i undervisninga. Faget vil vere tilpassa studentar både frå campus-baserte og samlingsbaserte studium.

Praksis

Praksis er ein integrert del av fagstudiet. Arbeidet med faget og praksis er knytt saman mellom anna gjennom praktiske oppgåver som studentane skal førebu på høgskolen og gjennomføre i praksisperioden. Dessutan skal studentane sine erfaringar frå praksis vere gjenstand for etterarbeid og fagdidaktisk refleksjon på seminardagar på høgskolen og i trepartsamtalar med studentar, praksislærarar og faglærarar.

I løpet av dei to praksisperiodane skal studentane:

- Planleggje, gjennomføre og vurdere eit undervisningsopplegg i lesing, inkludert individuell rettleiing av elevar i denne lesinga
- Planleggje, gjennomføre og vurdere eit undervisningsopplegg i skriving, inkludert gje tilbakemelding på skriftlege tekstutkast frå elevar
- Om muleg, arbeide individuelt med ein eller fleire minoritetsspråklege elevar i lese- og skriveopplæring.
- Innhente ein elevtekst.

Vi viser til gjeldande *Plan for praksisopplæring* for detaljert informasjon om fokusområde og innhald i praksisperiodane. For studenten skal undervisningsfaga, pedagogikk og elevkunnskap og praksis utgjere ein heilskap. *Plan for praksisopplæring* og fagplanane supplerer kvarandre.

Studentar som har internasjonalt opphald

Det vil bli gjort naudsynte tilpassingar i fagplanen for studentar som har internasjonalt opphald ved ein av høgskolen sine samarbeidspartnarar i utlandet i vårsemesteret. Studentane vil kunne få individuelt tilpassa arbeidskrav.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- Obligatorisk frammøte til undervisninga i samsvar med undervisningsplanen.
- Inntil 4 individuelle skriftlege oppgåver med refleksjonsskriv, spesifiserte i undervisningsplanen, skal vere innleverte og godkjende. Oppgåvene skal vere fordelte på begge målformer.
- Éi skriftleg gruppeoppgåve med refleksjonsskriv skal vere innlevert og godkjend. Det er ikkje

krav til målform.

- Korte faglege innspel knytte til emne i pensum eller medstudentar si skriving, spesifiserte i undervisningsplanen, skal vere utførte.

Vurderingsordning

Det er to element i den avsluttande vurderinga: ei samling individuelle skriftlege tekstar og ein individuell munnleg eksamen.

Tekstsamlinga skal innehalde:

- To individuelle skriftlege oppgåver som studenten vel frå dei individuelle oppgåvene studenten har skrive som arbeidskrav (jf punkt 9 og 11). Éin tekst må vere på bokmål og éin på nynorsk.
- Eitt refleksjonsskriv (valfri målform)

Tekstane vert vurderte samla med gradert bokstavkarakter frå A til F, der E er lågaste ståkarakter.

Munnleg eksamen

Etter tekstsamlinga er vurdert og har fått ein gradert karakter som er til bestått, blir det gjennomført ein munnleg eksamen der studenten kan få spørsmål i alle delar av pensum.

Den munnlege eksamen må vere til bestått. Når den er til bestått, vil den kunne justere den gitte karakteren på tekstsamlinga inntil eitt trinn opp eller ned.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2KRO171-1 Kroppsøving 1 for 1.-7. trinn: Emne 1

Emnekode: 2KRO171-1

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

Ved fullført emne skal kandidaten ha tilegnet seg følgende læringsutbytte:

Kunnskap:

- har kunnskap om kroppsøvingsfagets egenart og legitimering
- har kunnskap om faglige og fagdidaktiske overveielser knyttet til undervisning og læring i kroppsøving
- har kunnskap om aktivitet i ulike bevegelsesmiljø, lek, idrettsaktivitet, svømming og friluftsliv
- har kunnskap om eleven med utgangspunkt i teorier om fysisk og motorisk utvikling, betydning av kjønn, sosial og kulturell bakgrunn, samt evne og funksjonsnivå knyttet til kroppsøving og kroppslig læring
- har kunnskap om motorikk og dens betydning for barns ferdighetslæring og utvikling
- har kunnskap om fysisk aktivitet og kroppsøving i et folkehelseperspektiv

Ferdighet:

- kan legge til rette for og lede læringsarbeid gjennom varierte arbeidsmåter i lek, idrettsaktiviteter, dans, svømming og friluftsliv
- kan utføre livreddende førstehjelp, og utføre livredning i vann

Generell kompetanse:

- kan vurdere analytisk og kritisk hvordan kroppsøving sammen med andre skolefag bidrar til elevens allmenndanning
- kan ta ansvar for kontinuerlig utvikling av egen profesjonalitet
- kan bidra til skoleutvikling med utgangspunkt i faget kroppsøving

Innhold

Lekaktivitet i ulike bevegelsesmiljø.

- Tradisjonslek og regellek
- Sansemotorisk lek
- Vilter lek

Motorisk utvikling og læring.

- Utvikling av motorikk
- Læring av motoriske ferdigheter

Fysisk vekst og utvikling

- Anatomi og fysiologi med vekt på barnealder
- Fysisk aktivitet og helse

Idrettsaktivitet og dans.

- Løp, hopp, kast (friidrett)
- Vanntilvenning og grunnleggende svømmeopplæring
- Livredning
- Begynneropplæring i orientering
- ”Ballsidighet”
- Innføring i ett ballspill

Friluftsliv

- Enkelt friluftsliv i nærmiljøet
- Lokale friluftslivstradisjoner
- En overnattingstur i nærmiljøet

Kroppsøvingsdidaktikk.

- Kroppsøvingsfagets egenart og legitimering
- Undervisningsplanlegging
- Undervisningsprinsipper
- Undervisningsmetoder

Organisering og arbeidsformer

Emnet går over ett semester og har i sin hovedtyngde praktisk aktivitet (ca. 60 %) i forhold til teori (ca. 40 %). Sentrale deler av teorien vil bli belyst gjennom forelesninger og praktisk undervisning. Undervisningen vil initiere læring, men læring skjer ved studentenes egeninnsats. Denne prosessen tar utgangspunkt i praktisk arbeid, forelesninger, gruppearbeid, bruk av digitale verktøy, læringsplattform (Fronter), veiledet praksis, og aktiv deltakelse i utviklingsprosjekter.

I samarbeid med Høgskolens internasjonale kontor gis det anledning til å studere ett semester i utlandet (internasjonalt semester).

Det må påregnes utgifter forbundet med gjennomføring av det ordinære studiet (reiser, ekskursjoner, overnattingsturer m.m.) Disse utgiftene dekkes av studentene selv.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- All praktisk undervisning er obligatorisk. Det kreves minimum 80 % aktiv deltakelse. Ingen emner kan utelates helt og godkjenning bygger på en helhetlig vurdering
- Et individuelt praktisk – metodiske undervisningsopplegg
- Deltakelse i planlegging, tilrettelegging, gjennomføring og evaluering av aktivitetsopplegg med barn
- Prøve i førstehjelp og livredning

Vurderingsordning

- 4 timers individuell skriftlig eksamen

Eksamen vurderes med graderte karakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2KRO171-2 Kroppsøving 1 for 1. – 7. trinn: Emne 2

Emnekode: 2KRO171-2

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

Ved fullført emne skal kandidaten ha tilegnet seg følgende læringsutbytte:

Kunnskap:

- har kunnskap om kroppsøvingsfagets egenart og legitimering
- har kunnskap om faglige og fagdidaktiske overveielser knyttet til undervisning og læring i kroppsøving
- har kunnskap om idrettsaktivitet og dans, friluftsliv og tidsaktuelle bevegelsesformer i barns oppvekst
- har kunnskap om eleven med utgangspunkt i teorier om fysisk og motorisk utvikling, betydning av kjønn, sosial og kulturell bakgrunn, samt evne og funksjonsnivå knyttet til kroppsøving og kroppslig læring
- har kunnskap om hvordan kroppsøving kan bidra til utvikling av de grunnleggende ferdighetene; uttrykke seg muntlig, lese, uttrykke seg skriftlig, regne, bruke digitale verktøy i begynneropplæringen, og hvordan det ut fra fagets egenart er naturlig å inkludere disse

Ferdighet:

- kan planlegge, gjennomføre og kritisk vurdere undervisning i kroppsøving ut fra lovverk, gjeldende læreplan og profesjonsetiske krav
- kan legge til rette for og lede læringsarbeid gjennom varierte arbeidsmåter i idrettsaktiviteter, dans, friluftsliv og tidsaktuelle bevegelsesformer
- kan vurdere elevenes bevegelsesmønster og forutsetninger som grunnlag for tilpasset opplæring, læringsfremmende tilbakemelding og vurdering i faget
- kan tilrettelegge for friluftsliv
- kan identifisere farer og ivareta elevenes sikkerhet i ulike aktiviteter og bevegelsesmiljø

Generell kompetanse:

- kan forstå, utøve og utvikle egen profesjonalitet som kroppsøvingslærer
- kan vurdere analytisk og kritisk hvordan kroppsøving sammen med andre skolefag bidrar til elevens allmenndanning

- kan ta ansvar for kontinuerlig utvikling av egen profesjonalitet
- kan bidra til skoleutvikling med utgangspunkt i faget kroppsøving
- kan foreta elevvurdering etter gjeldende forskrifter
- kan kommunisere med elever, foreldre og kolleger om problemstillinger knyttet til kroppsøving og kroppslig læring

Innhold

Motorisk utvikling og læring.

- Basistrening

Fysisk vekst og utvikling

- Sykdomslære
- Treningslære

Idrettsaktivitet og dans

- Arbeid med småredskaper og turnaktiviteter i sal
- Innføring i 3 ballspill
- Ski- og skøyteaktiviteter
- Rytme og dans fra ulike kulturer

Friluftsliv

- En overnattingstur i nærmiljøet
- Sikkerhet i ulike bevegelsesmiljø
- Førstehjelp om vinteren

Kroppsøvingsdidaktikk

- Kroppsøvlingslærerrollen
- Tilpasset opplæring
- Vurdering

Organisering og arbeidsformer

Emnet går over et semester og har i sin hovedtyngde praktisk aktivitet (ca. 60 %) i forhold til teori (ca. 40 %). Sentrale deler av teorien vil bli belyst gjennom forelesninger og praktisk undervisning. Undervisningen vil initiere læring, men læring skjer ved studentenes egeninnsats. Denne prosessen tar utgangspunkt i praktisk arbeid, forelesninger, gruppearbeid, bruk av digitale verktøy, læringsplattform (Fronter), veiledet praksis, og aktiv deltakelse i utviklingsprosjekter.

I samarbeid med Høgskolens internasjonale kontor gis det anledning til å studere ett semester i utlandet (internasjonalt semester).

Det må påregnes utgifter forbundet med gjennomføring av det ordinære studiet (reiser, ekskursionsjoner, overnattingsturer m.m.) Disse utgiftene dekkes av studentene selv.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- All praktisk undervisning er obligatorisk. Det kreves minimum 80 % aktiv deltakelse. Ingen emner kan utelates helt og godkjenning bygger på en helhetlig vurdering
- En obligatorisk oppgave om kroppsøvlingslærerrollen
- Et individuelt praktisk – metodiske undervisningsopplegg
- Framlegg av årsplan i kroppsøving (gruppearbeid).

Vurderingsordning

- 30 minutter individuell praktisk-metodisk eksamen med muntlig eksaminering (teller 70%)
- 2 timers individuell skriftlig eksamen (teller 30%)

Eksamen vurderes med graderte karakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2SF171-1 Samfunnsfag 1, emne 1: Innføring i samfunnsfag

Emnekode: 2SF171-1

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

Samfunnsfag skal utvikle en bred forståelse for samspill og konflikt mellom mennesker, samfunn og natur i ulike tidsepoker og i ulike deler av verden. Studentene skal arbeide med utvalgte geografiske områder, historiske epoker og ulike samfunnsfaglige områder. Faget skal bidra til kunnskap om samenes historie og situasjon som urfolk. Samfunnsfag 1 omfatter like deler geografi, historie og samfunnskunnskap. I geografi vektlegges Norge og Norden, Norge i verden og Europakunnskap. I historie legges hovedvekten på historie før 1800 og lokalhistorie. Samfunnskunnskap omfatter tema som er aktuelle på barnetrinnet, med hovedvekt på sosialisering, samfunnsinstitusjoner og deltakelse. Faget skal settes inn i et fagdidaktisk perspektiv og forberede studentene til yrkesrollen som samfunnsfaglærer. Gjennom ulike tilnærmingsmåter til undervisning og didaktisk refleksjon skal studentene utvikle en lærerrolle som fremmer elevenes samfunnsbevissthet, interesse for faget.

Studenten skal ha tilegnet seg følgende læringsutbytte

KUNNSKAP

- har kunnskap om samfunnsfag som skolefag og nyere samfunnsfagdidaktikk
- kjenner til undervisningspraksis i samfunnsfag i grunnskolen
- har kunnskap om samfunnsinstitusjoner, nære fellesskap og ulike kulturer
- har kunnskap om sosialisering og identitetsutvikling i barneårene
- har kunnskap om barns rettigheter, demokrati, politiske og økonomiske deltakelse
- har kunnskap om landskapsformene i dagens Norge og om hvordan man kan bruke slik kunnskap i opplæringen
- har kunnskap om naturgrunnlaget, næringsveier, bosettingsmønstre og miljø
- har kunnskap om de historiske hovedtrekk i Norge og verden fra den eldste bosetting til ca. 1800
- har kunnskap om lokal- og regional historie som disiplin og om hvordan denne kan brukes i opplæringen
- har kjennskap til sentrale samfunnsfaglige tenkemåter og metoder
- har kjennskap til sentrale kilder i faget og til kritisk vurdering av disse

FERDIGHETER

Høgskolen i Hedmark

- kan anvende faglige og fagdidaktiske kunnskaper og ferdigheter i samfunnsfaglig opplæring på 1.-7. trinn, tilpasset ulike grupper elever
 - kan tilrettelegge for opplæring i geografi, historie og samfunnskunnskap tilpasset ulike grupper elever og individuelle behov
 - kan planlegge, lede og vurdere elevers læringsarbeid og gi læringsrettede tilbakemeldinger
 - kan arbeide selvstendig med faglige spørsmål og analysere faglige problemstillinger ut fra fagområdets fakta og teorigrunnlag
 - kan bruke samfunnsfaglige kilder og materiale i arbeidet med utvikling av elevenes grunnleggende ferdigheter
 - kan bidra til å utvikle elevenes muntlige ferdigheter gjennom øving i møtedeltakelse, debatter og andre muntlige aktiviteter i faget
 - kan tilrettelegge for samfunnsfagopplæring i et flerkulturelt samfunn
 - kan bruke og vurdere digitale verktøy og kilder i opplæringen og bidra til at elevene kan forholde seg kritisk til digitale medier
 - kan ta i bruk og veilede elever i sentrale samfunnsfaglige metoder
 - kan arbeide med samfunnsverdier og holdninger i grunnskolens samfunnsfag
-
- kan kritisk vurdere lærebøker og andre læremidler til bruk i opplæringen
 - kan lede elever i selvstendig arbeid innenfor fagets rammer

GENERELL KOMPETANSE

- kan tilrettelegge for samarbeid og konfliktløsning i arbeid med elevene
- kan reflektere kritisk over samfunnsfaglige spørsmål og stimulere til kritisk tenkning hos elevene
- kan reflektere over egen praksis og identifisere egne behov for faglig oppdatering
- kan kommunisere og samarbeide med barn og foresatte med ulik sosial og kulturell bakgrunn
- har innsikt i barns forståelse av faget

Innhold

- Klima-, miljø-, ressurs- og ressurskonflikter nasjonalt og internasjonalt
- Regnskog, gresslette, ørken og andre landskapstyper og hvordan mennesket lever der.
- Sosialisering og identitetsutvikling i barne- og ungdomsårene
- Barns rettigheter, demokrati og politisk og økonomisk deltakelse
- Hovedtrekk ved samfunnsutviklingen i Norge og i verden fra antikken til ca. 1800
- Bruk av samfunnsfaglige kilder og materiale
- Samfunnsfag som formidler av grunnleggende holdninger og verdier i det norsk samfunn.
- Planlegging og vurdering av klassens og enkeltelevenes faglige læring

Organisering og arbeidsformer

Arbeidsformer vil være forelesninger, seminarer, oppgaver og veiledning.

Praksis

Praksis er en integrert del av studiet. Faget og praksis er knyttet sammen blant annet gjennom praktiske oppgaver som studentene skal forberede på høgskolen og gjennomføre i praksisperioden, og studentenes erfaringer fra praksis vil være gjenstand for etterarbeid og fagdidaktisk refleksjon på høgskolen.

Vi viser til gjeldende *Plan for praksisopplæringen* for detaljert informasjon om innhold i praksisperiodene. *Plan for praksisopplæringen* og fagplanene supplerer hverandre.

Studenter som tar emnet som videreutdanning har ikke praksisopplæring.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- Refleksjonsnotat fra praksis
- Deltakelse i et antall seminarer. Se semesterplanen for mer informasjon.
- Obligatorisk frammøte til undervisning i henhold til semesterplanen. Studenten er selv ansvarlig for å bli registrert.

Vurderingsordning

5 timers skriftlig individuell eksamen.

Eksamen teller 50% av endelig karakter i samfunnsfag 1.

Eksamen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2SF171-2 Samfunnsfag 1, emne 2: Natur og samfunn i Norge

Emnekode: 2SF171-2

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

Samfunnsfag skal utvikle en bred forståelse for samspill og konflikt mellom mennesker, samfunn og natur i ulike tidsepoker og i ulike deler av verden. Studentene skal arbeide med utvalgte geografiske områder, historiske epoker og ulike samfunnsfaglige områder. Faget skal bidra til kunnskap om samenes historie og situasjon som urfolk. Samfunnsfag 1 omfatter like deler geografi, historie og samfunnskunnskap. I geografi vektlegges Norge og Norden, Norge i verden og Europakunnskap. I historie legges hovedvekten på historie før 1800 og lokalhistorie. Samfunnskunnskap omfatter tema som er aktuelle på barnetrinnet, med hovedvekt på sosialisering, samfunnsinstitusjoner og deltakelse. Faget skal settes inn i et fagdidaktisk perspektiv og forberede studentene til yrkesrollen som samfunnsfaglærer. Gjennom ulike tilnærmingsmåter til undervisning og didaktisk refleksjon skal studentene utvikle en lærerrolle som fremmer elevenes samfunnsbevissthet, interesse for faget.

Studenten skal ha tilegnet seg følgende læringsutbytte

KUNNSKAP

- har kunnskap om samfunnsfag som skolefag og nyere samfunnsfagdidaktikk
- kjenner til undervisningspraksis i samfunnsfag i grunnskolen
- har kunnskap om samfunnsinstitusjoner, nære fellesskap og ulike kulturer
- har kunnskap om sosialisering og identitetsutvikling i barneårene
- har kunnskap om barns rettigheter, demokrati, politiske og økonomiske deltakelse
- har kunnskap om landskapsformene i dagens Norge og om hvordan man kan bruke slik kunnskap i opplæringen
- har kunnskap om naturgrunnlaget, næringsveier, bosettingsmønstre og miljø
- har kunnskap om de historiske hovedtrekk i Norge og verden fra den eldste bosetting til ca. 1800
- har kunnskap om lokal- og regional historie som disiplin og om hvordan denne kan brukes i opplæringen
- har kjennskap til sentrale samfunnsfaglige tenkemåter og metoder
- har kjennskap til sentrale kilder i faget og til kritisk vurdering av disse

FERDIGHETER

Høgskolen i Hedmark

- kan anvende faglige og fagdidaktiske kunnskaper og ferdigheter i samfunnsfaglig opplæring på 1.-7. trinn, tilpasset ulike grupper elever
 - kan tilrettelegge for opplæring i geografi, historie og samfunnskunnskap tilpasset ulike grupper elever og individuelle behov
 - kan planlegge, lede og vurdere elevers læringsarbeid og gi læringsrettede tilbakemeldinger
 - kan arbeide selvstendig med faglige spørsmål og analysere faglige problemstillinger ut fra fagområdets fakta og teorigrunnlag
 - kan bruke samfunnsfaglige kilder og materiale i arbeidet med utvikling av elevenes grunnleggende ferdigheter
 - kan bidra til å utvikle elevenes muntlige ferdigheter gjennom øving i møtedeltakelse, debatter og andre muntlige aktiviteter i faget
 - kan tilrettelegge for samfunnsfagopplæring i et flerkulturelt samfunn
 - kan bruke og vurdere digitale verktøy og kilder i opplæringen og bidra til at elevene kan forholde seg kritisk til digitale medier
 - kan ta i bruk og veilede elever i sentrale samfunnsfaglige metoder
 - kan arbeide med samfunnsverdier og holdninger i grunnskolens samfunnsfag
-
- kan kritisk vurdere lærebøker og andre læremidler til bruk i opplæringen
 - kan lede elever i selvstendig arbeid innenfor fagets rammer

GENERELL KOMPETANSE

- kan tilrettelegge for samarbeid og konfliktløsning i arbeid med elevene
- kan reflektere kritisk over samfunnsfaglige spørsmål og stimulere til kritisk tenkning hos elevene
- kan reflektere over egen praksis og identifisere egne behov for faglig oppdatering
- kan kommunisere og samarbeide med barn og foresatte med ulik sosial og kulturell bakgrunn
- har innsikt i barns forståelse av faget

Innhold

- Landskapsformer i dagens Norge og hvordan man kan bruke slik kunnskap i opplæringen.
- Naturgrunnlaget, næringsveier og bosettingsmønster i Norge.
- Samfunnsinstitusjoner og nære felleskap.
- Det flerkulturelle Norge og utfordringer i den flerkulturelle skolen
- De eldste bosetninger i verden og i Norge
- Lokal- og regionalhistorie som disiplin og didaktisk redskap
- Lokalsamfunnsprosjekt som metode
- Digitale verktøy i samfunnsfagopplæringen

Organisering og arbeidsformer

Arbeidsformer vil være forelesninger, seminarer, oppgaver og veiledning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- Godkjent gruppebasert lokalsamfunnsprosjekt med muntlig presentasjon

- Obligatorisk frammøte til undervisning i henhold til semesterplanen. Studenten er selv ansvarlig for å bli registrert.

Vurderingsordning

Fem timers skriftlig individuell eksamen.

Eksamen teller 50% av endelig karakter i samfunnsfag 1.

Eksamen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2FKP25-1 Flerkulturell pedagogikk: Skole, didaktikk, språk

Emnekode: 2FKP25-1

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

En kandidat med fullført kvalifikasjon skal ha tilegnet seg følgende læringsutbytte:

Kunnskap

- Kunnskap om skolesystemet sett i lys av nyere norsk innvandrings- og migrasjonshistorie
- Kunnskap om sentrale styringsdokumenter og hvordan prinsippet om tilpasset opplæring, inkludering og likeverd kommer til uttrykk i det politiske rammeverket for opplæringen
- Didaktisk kunnskap som gjør det mulig å tilrettelegge for og gjennomføre likeverdig opplæring i skolen
- Kunnskap om de utfordringer og de ressurser elevgrupper med ulike kulturell og språklige bakgrunn representerer for skolen, herunder morsmålets betydning
- Kunnskap om et sammenlignende perspektiv på språk, kultur, skole og undervisning

Ferdigheter

- Analysere sammenhenger mellom undervisningens begrunnelse, innhold og gjennomføring i et mangfoldsperspektiv
- Treffe begrunnede valg når det gjelder tilrettelegging for læringssituasjoner som gjør at alle barn og unge opplever læring og mestring i skolen
- Å anvende et sammenlignende og dynamisk perspektiv på språk, kultur, skole og undervisning

Generell kompetanse:

- Forstå og formidle kulturelt, språklig og religiøst mangfold i et ressursperspektiv
- Kunne fremme systematisk tilrettelagt språkstimulering, veiledning og undervisning for elever

med et annet morsmål enn norsk

- Utvikle refleksiv didaktisk kompetanse for arbeid i en plural skolekontekst

Innhold

Sentrale tema:

- Tilpasset opplæring
- Skolesystemet i Norge; oppbygging, organisering, lovverk
- Læreplaner i norsk, grunnleggende norsk og morsmål for språklige minoriteter
- Læreplanutvikling
- Det norske språksamfunnet og norsk språkpolitikk
- Norsk språk i et typologisk og kontrastivt perspektiv
- Tospråklighet og tospråklig utvikling
- Språklæring, begrepslæring, fagspråk
- Tospråklig opplæring

Organisering og arbeidsformer

Undervisningen er periodisert, og består av forelesninger, gruppearbeid, diskusjoner, individuelt arbeid og veiledning. Mellom samlingene kan det bli nettbaserte læringsaktiviteter

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- To arbeidsoppgaver besvares skriftlig, enten individuelt eller i gruppe. Oppgavene som gis vil gjenspeile emnets innhold.
- All undervisning er obligatorisk. Gyldig fravær på inntil 20 % kan godkjennes. Studenten er ansvarlig for at tilstedeværelse registreres.

Vurderingsordning

Individuell muntlig eksamen. Teller 50 % av endelig karakter i faget.

Eksamen vurderes med graderte karakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2FKP25-2 Flerkulturell pedagogikk: Skole, samfunn, profesjonsrollen

Emnekode: 2FKP25-2

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

En kandidat med fullført kvalifikasjon skal ha tilegnet seg følgende læringsutbytte:

Kunnskap

- Kunnskap om sosialisering i en plural kontekst
- Kunnskap om kulturelle endringsprosesser og betydningen kultur, religion og livssyn har for identitetsdannelsen
- Kunnskap om minoriteter i Norge
- Kunnskap om strukturell diskriminering og ekskluderingsprosesser i opplæringssystemet
- Kunnskap om lærer- og elevrollen i et aktuelt og historisk perspektiv

Ferdigheter

- Bidra til å skape inkluderende sosiale fellesskap for elevene, foreldre og kolleger
- Utvikle og stimulere egen og elevens bevissthet til kulturell endringshistorie og holdninger til ulike former for mangfold
- Avdekke og imøtegå diskriminerende og ekskluderende praksiser i opplæringssystemet

Generell kompetanse

- Bidra til å fremme holdninger som hindrer fremmedfrykt og diskriminering og forebygger ekskluderende mekanismer i opplæringen
- Bidra i et profesjonelt fellesskap til kontinuerlig utvikling av egen yrkesutøvelse og skolens faglige og pedagogiske miljø
- Inneha en profesjonell og yrkesetisk holdning og kan kritisk reflektere over faglige og profesjonsetiske spørsmål
- Innsikt i lærerrollens utvikling og de muligheter og utfordringer læreren står overfor som oppdrager i et pluralt, globalisert og internasjonalisert samfunn

Innhold

Sentrale tema:

- Innlemmingsstrategier og norsk innvandringspolitikk
- Kultur og etnisitet
- Minoriteter, migrasjon, globalisering
- Sosialisering og identitet
- Religionens rolle i et pluralt samfunn
- Lærer- og elevrollen i et mangfoldsperspektiv

Organisering og arbeidsformer

Undervisningen er periodisert, og består av forelesninger, gruppearbeid, diskusjoner, individuelt arbeid, veiledning. Mellom samlingene kan det bli nettbaserte læringsaktiviteter.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- To arbeidsoppgaver besvares skriftlig, enten individuelt eller i gruppe. Oppgavene som gis vil gjenspeile emnets innhold.
- All undervisning er obligatorisk. Gyldig fravær på inntil 20 % kan godkjennes. Studenten er ansvarlig for at tilstedeværelse registreres.

Vurderingsordning

Individuell skriftlig 6 timers eksamen. Teller 50 % av endelig karakter i faget.

Eksamen vurderes med graderte karakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2SALGL1-1 Spill, animasjon og læring I

Emnekode: 2SALGL1-1

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

Ved fullført emne skal kandidaten ha tilegnet seg følgende læringsutbytte:

Kunnskap:

- har kunnskap om pedagogisk bruk av spill og digitale medier
- har kunnskap om digitale medias påvirkning av barn og ungdom og om barn og unges deltagelse i disse medier
- har grunnleggende kunnskaper innen systemtenkning
- har kunnskaper om bruk av sosiale medier

Ferdigheter:

- kan bruke digitale medier og spill for læringsformål
- kan anvende sosiale medier på en god måte innen skolen
- kan analysere populærkulturelle digitale medieuttrykk og knytte disse opp til barn og unges identitetskonstruksjon

Generell kompetanse:

- har grunnleggende kompetanse innen bruk av digitale medier i skolen

Innhold

Emnet tar utgangspunkt i å lære grunnleggende teorier omkring bruk av digitale medier i skolen, barn og unges mediebruk generelt, og hvordan barn og unge blir påvirket av mediene. Spill og sosiale medier vil stå sentralt, men med utgangspunkt i pedagogiske teorier.

Innføring i digitale medier

Mediebruk i dag

Medier og påvirkning

Spill, hva er det?

Virtuelle verdener

Digitale medier i undervisningen

Barnas deltakelse i medieutvikling

Systemtenkning

Pedagogiske teorier og forankring

Sosiale medier

Organisering og arbeidsformer

Emnet er lagt opp som en kombinasjon av forelesninger, praktiske øvinger, selvstudium og veiledning.

Praksis

Praksis er en integrert del av studiet. Faget og praksis er knyttet sammen blant annet gjennom praktiske oppgaver som studentene skal forberede på høgskolen og gjennomføre i praksisperioden, og studentenes erfaringer fra praksis vil være gjenstand for etterarbeid og fagdidaktisk refleksjon på høgskolen.

Vi viser til gjeldende *Plan for praksisopplæringen* for detaljert informasjon om innhold i praksisperiodene. *Plan for praksisopplæringen* og fagplanene supplerer hverandre.

Studenter som tar emnet som videreutdanning har ikke praksisopplæring.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- Oppgaver i henhold til semesterplanen.
- Obligatorisk fremmøte til undervisning i henhold til semesterplanen. Studenten er selv ansvarlig for å bli registrert.

Vurderingsordning

- Mappe som inneholder 3 oppgaver som teller 50 % av endelig karakter i emnet
- 4 timers individuell skriftlig eksamen som teller 50 % av endelig karakter i emnet

Endelig karakter i emnet teller 50 % av samlet karakter i faget, og vurderes med gradert karakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2SALGL1-2 Spill, animasjon og læring 2

Emnekode: 2SALGL1-2

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

Ved fullført emne skal kandidaten ha tilegnet seg følgende læringsutbytte:

Kunnskaper:

- har kunnskaper om bruk av verktøy for utvikling av digitale medier
- har kunnskap om bruk av digitale medier i kunstproduksjon og forståelse av hvordan barn og unge benytter bilder, film, tekst, lyd, animasjon og spill i ulike digitale medier
- har kunnskap om hvordan digital kunstproduksjon og spill kan benyttes til å lage rammeverk for læring av tradisjonelle skolefag

Ferdigheter:

- kan bruke digitale medier og medieproduksjon i skolen
- kan gjennomføre grunnleggende digital prosjektstyring

Generell kompetanse:

- kan utvikle og modifisere digitale verktøy til bruk i skolen
- kan bruke sosiale medier til arbeide i skolen
- kan anvende digitale verktøy i skapende arbeide

Innhold

Emnet vil ha fokus på den praktiske delen av medieutviklingen. Studentene vil lære grunnleggende teknikker for utvikling av film, lydopptak og redigering, foto, bildebehandling, grafisk design, animasjon og spill med fokus på hvordan dette kan brukes i undervisningen. Underveis vil progresjonen dokumenteres via online verktøy.

Film: Historieoppbygning, storyboarding, filming, klipping, redigering

Lydopptak og redigering

Animasjon i teori og praksis

Foto og bildebehandling

Grafisk design

Spillutvikling

Dokumentasjon og prosjektstyring via nett

Webdesign og integrering av sosiale medier

Cloud-verktøy

Organisering og arbeidsformer

Emnet er lagt opp som en kombinasjon av forelesninger, praktiske øvinger, selvstudium og veiledning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- Oppgaver i henhold til semesterplanen.
- Obligatorisk fremmøte til undervisning i henhold til semesterplanen. Studenten er selv ansvarlig for å bli registrert.

Vurderingsordning

- Mappe med inntil 5 oppgaver

Mappevurderingen teller 50% av endelig karakter i faget, og vurderes med gradert karakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2SPGL1-1 Lærevansker i et individ- og relasjonsperspektiv

Emnekode: 2SPGL1-1

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

En kandidat med fullført kvalifikasjon skal ha følgende læringsutbytte i emnet:

Kunnskap:

- har kunnskap i forhold til rammefaktorer for spesialundervisning

Generell kompetanse:

- har kompetanse i forhold til barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov, samt forebygging av disse vanskene gjennom kartleggingsmetoder

Innhold

Sentrale tema:

- Lover og regelverk for spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning
- Spesialpedagogikkens historikk, idégrunnlag og likeverdighetsprinsipp
- Etske utfordringer i spesialpedagogisk arbeid i forhold til inkludering og differensiering
- Generelle lærevansker
- Spesifikke lærevansker
- Lærevansker i et relasjonelt og kontekstuellt perspektiv

Organisering og arbeidsformer

- Emnet er lagt opp med forelesninger, selvstudium og veiledning
- Det vil bli 1 til 2 seminarer knyttet til det faglige innholdet i emnet. Studentene arbeider i grupper på 4 til 5 studenter. Gruppene har framlegg i klassen og utarbeider refleksjonsnotater
- Studiet i spesialpedagogikk er praksisnært.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- Tilstedværelse ved undervisning og seminarer med minimum 80 %
- Refleksjonsnotater knyttet til seminarene
- Oppgave/refleksjonsnotat knyttet til praksis eller eget arbeid i skole eller barnehage.

Vurderingsordning

Individuell muntlig eksamen: Teller 50 % av endelig karakter i faget.

Eksamen vurderes med graderte karakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2SPGL1-2 Spesialpedagogiske arbeidsmåter

Emnekode: 2SPGL1-2

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Deltatt og gjennomført undervisning i: Lærevansker i et individ- og relasjonsperspektiv, emne 1

Læringsutbytte

En kandidat med fullført kvalifikasjon skal ha følgende læringsutbytte i emnet:

Generell kompetanse:

- Har utviklet kompetanse når det gjelder kartlegging og vurdering av individuelle kunnskaper og ferdigheter på individ- og gruppenivå, samt kunne anvende resultatene for å planlegge, gjennomføre og tilrettelegge læringsmiljøet ut fra barnets/ elevenes individuelle forutsetninger for læring og deltakelse i et fellesskap.
- Har kompetanse som innbefatter kunnskap om og ferdigheter i veiledning og foreldresamarbeid, tverrfaglig og tverretatlig samarbeid

Innhold

Sentrale tema:

- Ulike kartleggingsverktøy og vurderingsformer
- Spesifikke tiltak og arbeidsmetoder knytter til ulike læringsvansker
- Forebygging og tilrettelegging, faglig og organisatorisk differensiering
- Sakkyndige vurderinger, individuelle opplæringsplaner og halvårsrapporter
- Kommunikasjonsteori og "Den profesjonelle samtalen"
- Foreldresamarbeid
- Tverrfaglig og tverretatlig samarbeid, ulike hjelpeinstanser (PPT, BUP)

Organisering og arbeidsformer

- Emnet er lagt opp med forelesninger, selvstudium og veiledning
- Det vil bli 1 til 2 seminarer knyttet til det faglige innholdet i emnet. Studentene arbeider i grupper på 4 til 5 studenter. Gruppene har framlegg i klassen og utarbeider refleksjonsnotater
- Studiet i spesialpedagogikk er praksisnært.

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- Tilstedeværelse ved undervisning og seminarer med minimum 80 %
- Refleksjonsnotater knyttet til seminarene

Vurderingsordning

Individuell skriftlig eksamen 5 timer: Teller 50 % av endelig karakter i faget.

Eksamen vurderes med graderte karakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2MU171-1 Musikk 1, 1.-7. trinn, emne 1

Emnekode: 2MU171-1

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om de særpregede lærings- og erkjennelsesformene som er knyttet til kunstnerisk, estetisk og musikalsk virksomhet
- har kunnskap om psykologiske og kulturelle faktorer som virker inn på utvikling av barns musikalitet, uttrykksformer, kreativitet og identitet
- har grunnleggende kunnskap om norsk og internasjonal musikk fra ulike sjangrer og musikkhistoriske epoker, om norsk og samisk tradisjonsmusikk og om musikk fra ulike kulturer
- har kunnskap om grunnleggende musikkteori og ulike former for musikkanalyse
- har kunnskap om hvordan musikk blir anvendt og integrert i ulike former for samfunnsuttrykk, for eksempel i film og media, og om hvordan musikk kan være et formende element i slike sammenhenger
- har kunnskap om musikk læreren som leder og tilrettelegger for musikkopplæring for trinnene 1-7
- har kunnskap om musikkfaget sin historie og rolle i samfunnet, læreplaner i faget og faget sin læreplanhistorie

Ferdigheter

Studenten

- kan synge og bruke stemmen på varierte måter, uttrykke seg musikalsk og meningsfullt på et hovedinstrument og akkompagnere og akkompagnere sang på piano, gitar eller annet akkordinstrument
- kan leke og danse til og med musikk, og mestre et representativt utvalg av tradisjonelle og moderne musikkleker og danser fra ulike kulturer til bruk i musikkundervisning på trinnene 1-7
- kan lede og instruere sang-, samspill- og danseprosesser med elever og kolleger på trinnene 1-7
- kan lytte aktivt og reflekterende til et representativt utvalg av musikk fra ulike sjangrer,

- historiske perioder og ulike kulturer
- kan vise kunnskap om musikken gjennom verbale og andre kunstrelaterte uttrykksformer, for eksempel dans/bevegelse og drama
- kan skape musikk på varierte måter, improvisere med instrumenter og stemme og kunne lede improvisasjons- og komposisjonsprosesser for elever på trinn 1-7
- kan anvende analoge og digitale musikkinstrumenter og tekniske og elektroniske hjelpemidler med tanke på musikalsk skaping, formidlingsvirksomhet og musikkopplæring
- kan ta i bruk og vurdere varierte arbeidsformer, metoder og læringsmateriell for skolefaget musikk for trinnene 1-7
- kan mestre ulike innfallsvinkler til begynneropplæring i musikkfaget og være fortrolige med grunnleggende ferdigheter i skolefaget musikk
- kan legge til rette for musikalsk opplæring og utvikling for elever med spesielle evner eller vansker
- kan gjennomføre tilpasset opplæring for elever med ulik bakgrunn, ulike forutsetninger og interesser

Generell kompetanse

Studenten

- kan initiere faglig samarbeid og bruke musikk både som regifag og støttfag i flerfaglige tema- og prosjektarbeider
- kan reflektere over sammenhengen mellom mål og innhold i musikkfaget, andre fagområder og læreplanverk for trinnene 1-7
- har innsikt i musikkens rolle som identitetsskaper, kommunikasjonsmedium og kulturuttrykk i skolehverdagen og i et flerkulturelt samfunn
- kan aktivisere og stimulere elevene sine evner til å skape, oppleve, uttrykke og reflektere

Innhold

- sang og spill
- musikkteori og gehør
- folkemusikk og -dans
- digitale verktøy i musikk
- musikk i det tverrfaglige (for eksempel lek, drama og/eller teater)
- prosjektarbeid/forestilling

Organisering og arbeidsformer

- felles undervisning
- gruppearbeid
- individuelt arbeid med eller uten veiledning

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- minimum 80% deltakelse i undervisningen
- godkjent problemstilling til individuell skriftlig fordypningsoppgave i musikk

- godkjent skisse til gruppeoppgave/forestillingskonsept

Vurderingsordning

- Individuell skriftlig oppgave i musikk (ca. 2500 ord. Teller 50% av karakteren i emne 1 og vurderes med gradert karakter.
- Gruppeoppgave/forestillingskonsept der gruppen arbeider med elementene musikk, dans og drama, og viser forestillingen for medstudenter og/eller andre. Utgjør 50% av karakteren i emne 1 og vurderes med gradert karakter.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

2MU171-2 Musikk 1, 1.-7. trinn emne 2

Emnekode: 2MU171-2

Studiepoeng: 15

Språk

Norsk

Forkunnskaper

Musikk 1, 1.-7. trinn emne 1

Læringsutbytte

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om de særpregede lærings- og erkjennelsesformene som er knyttet til kunstnerisk, estetisk og musikalsk virksomhet
- har kunnskap om psykologiske og kulturelle faktorer som virker inn på utvikling av barns musikalitet, uttrykksformer, kreativitet og identitet
- har grunnleggende kunnskap om norsk og internasjonal musikk fra ulike sjangrer og musikkhistoriske epoker, om norsk og samisk tradisjonsmusikk og om musikk fra ulike kulturer
- har kunnskap om grunnleggende musikkteori og ulike former for musikkanalyse
- har kunnskap om hvordan musikk blir anvendt og integrert i ulike former for samfunnsuttrykk, for eksempel i film og media, og om hvordan musikk kan være et formende element i slike sammenhenger
- har kunnskap om musikk læreren som leder og tilrettelegger for musikkopplæring for trinnene 1-7
- har kunnskap om musikkfaget sin historie og rolle i samfunnet, læreplaner i faget og faget sin læreplanhistorie

Ferdigheter

Studenten

- kan synge og bruke stemmen på varierte måter, uttrykke seg musikalsk og meningsfullt på et hovedinstrument og akkompagnere og akkompagnere sang på piano, gitar eller annet akkordinstrument
- kan leke og danse til og med musikk, og mestre et representativt utvalg av tradisjonelle og moderne musikkleker og danser fra ulike kulturer til bruk i musikkundervisning på trinnene 1-7
- kan lede og instruere sang-, samspill- og danseprosesser med elever og kolleger på trinnene 1-7
- kan lytte aktivt og reflekterende til et representativt utvalg av musikk fra ulike sjangrer,

- historiske perioder og ulike kulturer
- kan vise kunnskap om musikken gjennom verbale og andre kunstrelaterte uttrykksformer, for eksempel dans/bevegelse og drama
- kan skape musikk på varierte måter, improvisere med instrumenter og stemme og kunne lede improvisasjons- og komposisjonsprosesser for elever på trinn 1-7
- kan anvende analoge og digitale musikkinstrumenter og tekniske og elektroniske hjelpemidler med tanke på musikalsk skaping, formidlingsvirksomhet og musikkopplæring
- kan ta i bruk og vurdere varierte arbeidsformer, metoder og læringsmateriell for skolefaget musikk for trinnene 1-7
- kan mestre ulike innfallsvinkler til begynneropplæring i musikkfaget og være fortrolige med grunnleggende ferdigheter i skolefaget musikk
- kan legge til rette for musikalsk opplæring og utvikling for elever med spesielle evner eller vansker
- kan gjennomføre tilpasset opplæring for elever med ulik bakgrunn, ulike forutsetninger og interesser

Generell kompetanse

Studenten

- kan initiere faglig samarbeid og bruke musikk både som regifag og støttefag i flerfaglige tema- og prosjektarbeider
- kan reflektere over sammenhengen mellom mål og innhold i musikkfaget, andre fagområder og læreplanverk for trinnene 1-7
- har innsikt i musikkens rolle som identitetsskaper, kommunikasjonsmedium og kulturuttrykk i skolehverdagen og i et flerkulturelt samfunn
- kan aktivisere og stimulere elevene sine evner til å skape, oppleve, uttrykke og reflektere

Innhold

- sang og spill (bygger videre på kunnskap fra emne 1)
- musikkteori og gehør (bygger videre på kunnskap fra emne 1)
- digitale verktøy (bygger videre på kunnskap fra emne 1)
- musikkundervisningens didaktikk
- etnomusikk
- musisk arbeid som for eksempel arrangering og komponering av enkel flerstemt vokal sats
- prosjektarbeid/forestilling, for eksempel med eventyr som tema

Organisering og arbeidsformer

- felles undervisning
- gruppearbeid
- individuelt arbeid med eller uten veiledning

Obligatoriske krav som må være godkjent før man kan avlegge eksamen

- minimum 80% deltakelse i undervisningen

- godkjent deltakelse i instruksjonsaktiviteter og ledelse
- Visning av prosjektarbeid. Vurderes til godkjent/ikke godkjent.

Vurderingsordning

Individuell instruksjonsoppgave med ledelse i musikalsk aktivitet. Påfølgende samtale med faglærer og sensor. Vurderes med gradert karakter og utgjør 100% av karakteren i emne 2.

Ansvarlig avdeling

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap